ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի Պոլիս եւ գաւառներ համար
Տարեկան 7 մէճիտիէ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆրք.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը ... վրայ. Բաժանորդները ...
Բոլոր Լօքալէն
Խոամի փոխարէն փակցնել փուլ կ'ընդունուի 125 դրամը փուլն 100 ...
Նամակները կ'ուղղուին ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"بوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرولى
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bub Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 12 | ՇԱԲԱԹ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1896 (28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ) | 23 ՃԷՄԱԶԻ-ԻԼ-ԱԽԸՐ 1314. | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 12

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/28 ՆՈՅՄ. 1896.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՑԵՂԻՆ ՄԷՋ

[illegible]

Այս գեղեցիկ, այս ճշմարտապէս Աւետարանական խօսքերովն է որ Մանչեսթըրի պատուաւոր Եպիսկոպոսը, Գեր. Տ. Մերգըսն արքեպիսկոպոսը, հրաւէր կարդաց Բոլոր մեծ ազգին, վեհութեամբ յօրինուած Հնդկաստանի սովատանջ ժողովրդին։

Երբ կ'ըսենք «ամբաստանել», աւելի հասկնալը բառին նշանակութիւնը միջազգային համեմատութեամբ. Տակաւին, բարեբախտաբար, չենք յանդգնիր այն հարկատուներ, հազարաւորներ կը մեռնին Հնդկաստանի մէջ և արեւելքի հանգիստ անհրաժեշտ թեան, թշնամի ու ցորենի տեսութեան պատճառաւ։ Անգլիացիք թէև պետի յաղթին որ հարիւրաւորներ ու հազարաւորներ կորսնցին իրենց անմխիթար կեանքերու անօթութեան մէջ մեր միայն արմտիքի սղութեան երեսէն։ Դրամով լի այնքան բաներուն մէջ, Անգլիացիներուն համար անկարելի թէ չկայ գժուարութիւն անգամ չկայ, կրնայ ըսուիլ։

Անգլիոյ մէջ, Աշխարհայնականը որոշ գաղափար մ'ին կարծես, Անգլիոյ կը փնտռէ իր հանգամանքը քանի Մարդասիրական գործ մը չի ծածկեցնէր ըրած համեմատութեան զբաղանքով։ Անգլիոյ ալ երախտագիտութեամբ կը յիշենք թէ 1880ին, Աւստրիա և Պարսկաստանի սովահարներու գաւառներուն մէջ ծագած սովուն ժամանակ, ըրքան ազատասիրաց թեամբ նպաստեցին։ Անոնք ալ առ աշխարհը, ամէն արկածներու, ամէն աղէտներու ժամանակ որք անմիջապէս իրենց ունեցած են աշխարհի ու և ըսել մէկ կողմէ։

Բայց հիմա Մանչեսթրի պատուաւոր Եպիսկոպոսն է, անկէ խրախուսուած գրեթէ բովանդակ Անգլիական համայնութիւնը Հնդկաստանի ժողովրդոց համար. որովհետև բրինձը որով գլխաւորապէս կը կերակրուին Հնդիկները, և հացը տարածայի մասն չկան են հոն, և որովհետև վերջնական է որ Ռուսերն Հնդկաստանին զգնողն նպաստող, համակրող են։

Մեծ գաղափար մը, ամբողջ որոշ կերպով բոլոր այն իրողութեանց, պատրաստ փորձառութեանց նկրտ. «մարդկային ցեղին համերաշխութիւնն»։

Ջինացիները շատ կը նմանին Հայոցմէն։ Անգլիացիներն ու Ամերիկացիներն ալ շատ կը տարբերին Ափրիկեցիներէն, կամ Արեւելեաններէն։ Բայց կէտ մը կայ ուր ամէնքը կը միանան։ Մարդկային ցեղին գոյութեան խնդրին առջեւ, տարաձայնութիւն, անհամաձայնութիւն չկայ մարդկային ցեղին մէջ։

Շատ մը գիտուններ կը կարծեն հասկնալ անասուններուն լեզուն։ (Ինչ հակադրութիւն այս երկու բառերուն մէջ, անասուն» և «լեզու»։) Ամէն տեսակ բառգիրքեր ամբողջ չտպուած են վերջին ժամանակներս որ հաստատեն թէ այս պահուս կապիկներու, եղջերուներու, և այլ կենդանակերպներու (կամ մարդակերպներու) բառարաններ ալ գոյութիւն ունենան։ Բայց յայտնի է թէ մարդկային ցեղին ամէնէն ճշգրիտ անդամներն ինչ կը խորհին իրարու վրայ ԴՈՑՈՒՄԱՆԵԱՆ խնդիրներուն մէջ։

— Թշնամութեան, պատերազմի, տեսութի, կրօնի տարբերութեան, ազգութեան, բերմամբ մարդ արտաքին մէջ մարդիկ դիւրաւ չեն հասկնալ։

Մանչեսթրի գաղթը գէմքին վրայ, գործելով ճշգ բռնելով մեռնող մարդկային արդարութեան, տեսակ առաջնակարգ ժամանակներէն ի վեր յօդուած է մարդկային ցեղին ամէնէն հաւատեաց, ամէնէն արտակարգ անդամներն անգամ։

Անկեղծ սիրտէ մը բղխած է որ մարդ կայ անէ կէտ մը ուր ամէն ազգեր, ամէն ցեղեր համերաշխ համախմբեն, ու առանց խտրութեան մեծ հզօրութեան կամ Աստուածականութեան աշխարհին զօրութիւններ որ առանց կը ու անօթութեան մահացող ճիւղերու սիրով, անպատճառ, ու պատճառ, չեն դոյրմից։

* *

«Բիւզանդիոն»ի նշ. օրուան Ազգային Լուսաւորչեան հրաւէրը կը հրատարակէր այն ուրախալի լուրը թէ Պատուական ու կրօնական գործոց վսեմ նախաձեռնութեամբ, արտօնութիւն մը, ծանուցանելով ազգային Պատրիարքարանին թէ վեհ. Սուլթանը, Փոքր Ասիոյ մէջ կարգ մը հայ մանկտիներուն և կարող վիճակի մէջ կը գտնուին, անոնց նպաստի միջոցներուն հոգալու համար հրամայած է որ ըստ գիտութեան թէ զաւակներուն մէջ որքան կը գտնուին այսպիսի անոք և գթութեան արժանի որբեր, և պատրաստուելիք տեղեկագրերն ընդ հուպ մատուցանէ Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Ս. Տեղապահը այն հրատէն փութայ հաղորդել գաւառական առաջնորդութեանց։

Կայսերական հոգածութիւնը գաւառին և վե. շնորհակալութեան արժանի։ Վերջին դէպքերուն հետեւանք որբ մանուկներու, կարօտեալներ, որբերով, որբեւայրիներու գոյութիւնը ծանօթ ըլլալով Ն. Վեհափառութեան կը բարեհաճի տեղեկանալ անոնց ճիշդ թուոյն եւ հանգամանքին, նպաստ ընծայելու համար։

Կարեկցող սրտի հաճութիւնները մասնաւորաբար յանձնենք ու մեր Առաջնորդներն, ուր կը կան եւ անոնց տեղապահները կամ փոխանորդները։ Շատ մը ընտանիքներ մարդահամարներ ու անխնամ նայելով պահանջած ազնիւ Առաջնորդութեան մէջ յանձնարարուած Պատրիարքարանին հոգատարութիւններուն համեմատ, որովհետեւ ինչպէս Պատրիարքարանն այսօր արձանագրութեամբ ու մարդահամարի կանոնաւոր ձեւով մը ընէ, նմանօրինակ ճիւղեր ունենալու պէտքը ժամանակին առաջադրուած է Առաջնորդութիւններուն։

Հետեւաբար, ասպահով կրնանք ըսել որ կ'ըլլայ եղած վիճակագրական տեղեկութիւնը ժամանակին պիտի հաղորդուի Պատրիարքա-

Բաներէն կը բաժնէր Գեղերուն համար թերեւս քիչ մը դժուարութիւն կրուէր. գի գեղերու մէջ կարելի չէր նոյնքան կանոնաւոր արձանագրութիւն բանել որքան քաղաքներու մէջ։ Բայց գէթ որ գեղերուն քահանաները, Մուխթարները կամ Բէկերը կանոն հոնկէ ալ բաւական մանրամասն տեղեկութիւն կըրնան ստանալ Կայսերական Իրատէով նշանակուած ցուցակը լեցնելու համար։

Բայց այս ամէն տեղեկութեանց հաւաքումէն աւելի ինչ կարեւոր է ընել այն որբերուն խնամատարութեան համար։ Ահա խիստ կարեւոր խնդիր մը որուն վրայ քաջալերեալ յօդուածով մը զատ պէտք է խօսիլ։

ԳԱՒԱՌԱՅԻ ՈՒՂԵՒՈՐԸ

Դէպի մը Հայաստանեայց Տէր-Կուրախունաց կղզեակ

Քաղաքէն դուրս լայն ճամբուն վրայ արշաւող գրեթէ ամէն երեկոյեան էր սովորութիւնս։ Ձախ կողմը ծովուն մերկ վեր, ծմակածածուն կղզեակներ վրայ ցցուած. աջ կողմը բարձր կանաչ ծառերու միօրինակ կառքները, ու հո՛ն, վարը, գետակին ջուրերը կը թաւալին, սպիտակ փրփուրէ ալիքներ կը յօրինեն ոլորկ քարերու կարկառ գագին մէջ։

Այն օր կանուխ ելած եմ եղայ ոչ ոք կար։ Քիչ մը հեռու երիտասարդ մը կը բազմուէր իր ընկերէն։ Իրարու հանդիպեցանք։

— Ահ, բարեւ Պ. Ա. . . . ե՞րբ եկաք, ինչպէ՞ս էք։

— Շնորհակալութիւն, երկու օր է գացայ

— Է, ինչպէ՞ս կը գտնէք, վաճառականի մը գործակատար, գրագիր ըլլալը լաւագոյն է թէ ուսուցչութիւնը։

— Զգէ՛ Աստուած սիրես, սա վարժապետութիւնը. տեսակ մը կրօնական վիճակ, երեսէ ինկած որու բարոյական նշանակութիւն ալ չկայ է ուսուցիչներու չքմահանելն գործ։

Հետինուա ժպիտ մը եղաւ իմ պատասխանը։ Բաժնուեցանք։

Քիչ մը հեռու տեսայ Տուսուսխանը որ արագ կուգայ։ Իր յոգնած ճակատին վրայ փոնձերը կաւ ուեն, դէմքին գեղեցիկ աշխարհէն ջնջուած էր։ Իր մտածման ծառը, ծնած էր այն անձին որ իր կամքին ուժը կը ջանայ զսպել ըրկ, երբ այդպէս կը պահանջէ իր պատշաճութիւնը։

— Բարե՛ւ, որո՞ւ հետ կը խօսէիր։

— Պ. Ա. . . ին, որ տարիներով ուսուցիչ ըլլալէ յետոյ հիմա վաճառական գործակատար-գրագիր է։

— Մէ՛ն մը գուցէ գիտէք գործած քացախ մ'ըլլայ։

— Կատարելապէս։ Ուրեմն թէ ուսուցչութիւնը երեսէ ինկած վիճակ մ'է, բարոյապէս ալ ղերօյի հաւասար է։

Տուսուսխանի աչքերուն մէջ կայծեր շողացին, շրթունքը կրճտեց ու այլ ձեռքի մատներով սկսաւ փորել իր խիտ չէկ մօրուքը քիթէ տակէն մրմնջալով. — Այդպէ՞ս ուրեմն, այդպէ՞ս ուրեմն, մեր բարոյական նշանակութիւնը զերօ է . . . ոչ այս խօսքն ըսողը ուսուցիչ մը։

— Ցեստի յանկարծ ցնցուելով. — Բայց դուք, կաղաչեմ, կը խօսա՞նք անգամ մը գիս այդ պարոնին հանդիպեցնել։

— Կը խոստանամ։

* *

Օրեր անցան։ Ամառուան կիրակի մը մօտակայ վանքը գնացինք միասին։ Երբ վանահօր յատուկ սենեակէն ներս մտանք, ներկայ եղողները — Հրամեցէ՛ք, հրամեցէ՛ք, մեզի տուին պատուաւորագոյն տեղը ընթացիկ նիւթերու վրայ խօսակցութիւնն։

Քիչ մը ետքայ գտնէն ներս մտաւ խոշոր մարդ մը. — Օ՜, հաճի աղա, հրամեցէ՛ք, հաճի աղաւ. Ու գլխուն տեղ բռնալ, մեծարելի բարեւը հաճի աղան նստելուն պէս սկսաւ ձեռքով պարբեճներ զատելով և աջ ցուցամատը ուղղելով աչքերը պտտցուց նստողներու վրայ։ — Աղա՛, դուք հո՞ս էք. Պ. Ա . . . ։ կը խնդրեմ սա ձիս մէկ միջնայեմ, վանքի ծառաներու հո՞ն է։

Պ. Ա . . . ծարի եղաւ, հիւանդի մը պէս որ քրքրուած անգգայութենէն կայծմնայ։ Երբ գտնէն դուրս պիտի ելնէր, հաճի աղան՝

— Ըր մտնէ՛ս, ձիու փորերը թուլցո՛ւր, նայէ որ առջեւն առատ ձգեն . . ։ Գ. Ա.

ՕՂՏ ՄԻՏՔ
(ԱՆՑԵԱԼ ՔԱՅԼԵՐԷՆ)

Ա— Օրէրդ Զ. Թ.

Ինչ ըսենք հայերէն այն խորտակուած անկարգու. որուն առջեւ գտնուող, ընդամէն, ընծայուած, հանդերձ համեստ ընդունելութեամբ, այն անխորոյն ձեւաւորեալ մը մշակեալ կրթութեան հաղորդակցութեան օրերուն։

«Տունը ծնած աղջիկ» բացատրութիւնը հիշեցնել չյաճախող ամուսններ այն տխրաւոր գործ կայ ծնողներու և որ գծուած երեւոյթ և որ ինչ տեսակ մեծ ազգին մէջ. Բոլոր այն կանխատեսութիւններուն առջեւ բացայայտ ենթեմը այն ալ մը սիրոյ գործածելիք։

* *

Այդ տրտմօրի օրինակը կանանց անուշ բուրումն ուրէ, բոյն մը կը տրուի փտտախոհ անմաքրութեան կամարտութիւն մը։ Կին եղած չէ։ Իր օրերը անցուցեր է առանց ապրած ըլլալու, վիշտ կրեր է առանց երջանկութիւն վայելելու, սիրոյ գուրգուրանքը, զգացած ըլլալէ. սիրոյ քէն մէջ, առանց սէրը ճանչցած ըլլալու։

Ընկերութեան այդ գործը երբեմն չունի այն նեղ զգայնութիւն ու հեղ ոգին զոր կենաց ընթացքը կը ներշնչէ ծնողներուն։ Նոյնութեան հակառակ գեր մը խաղացած ըլլալով չէ կարող ներել այն կիրքերն ու որոնց ինք չէ մասնակցեր։ Կենաց գրքին մէկ էջը — գիծ — թերեւս, վշտերու, ձանձրոյթի, յուսահատութեանց էջը — միայն կարդացեր է։ Իսկ միւս երեսը անծանօթ մնացեր է իրեն։

Կատէ երիտասարդները, որովհետեւ ծեր է ու երիտասարդութեան չէ ունեցած. չատ հեգ դուցէ նաեւ կը հարցնէ սիրահարներուն ալ չատանելու աղոտ։ Կը խորհի որ երջանկութիւն ալ կը կարծէ սիրոյ արդիւնքին են անոնք և գմռնել ալ զուգադիպութեամբ մը, ինքը որ ծերացած է առանց կին եղած ըլլալու, ծերացած երբեմն յայտ գեղեցիկ կանանց հասակութիւնն ու ծաղրելի կերպերն ունի։

Մէկ խօսքով, «Օլտ Մէյտ»ը ունի ամբողջ մարդկութիւն որ կինքը տարածուած, կոյս է։ Կործանի ընկերութիւնը, ուր էրիկ մը չէ գտեր։

* *

Խեղճ արարածներ։

Անոնք ալ էր մը տանկրութ ասպա-

կան եղած են. անոնք ալ երբեմն սիրուն, շնորհալի կամ գեղեցիկ էի՛ն. Երիտասարդութեան Թարմ ու կրակոտ արիւնը վազած է անոնց երակներուն մէջ, բանաստեղծներուն ամփոփ հոգեբանութիւնները Թոթոված են. «Իտէալի անեղը միջոցին մէջ մոլորած է անոնց միտքը և ծաղկաւէտ ճամբու մը մէջ և կամ թէ պուրակի մը կանաչագեղ շուքին տակ երազած են իրենց սիրոյ վէպը։

Այո՛, ըրած են երբեմն այդ ամէնը։

Բայց, աւա՛ղ, սրտի չունենալնուն, դրամօժիտի տէր չըլլալնուն վէպը չէ իրականացած, երազը մարմնացած չէ գտած երբէք յանձին ամուսնոյ մը, յուսերը գոլորշիի պէս յօդս ցնդած են, ակնկալութիւնները մէկիկ մէկիկ թառամ են և զգայուն ու գեղեցիկ սարքները յանձնուած են իրարու՝ մինչեւ վերջնական հրաժարումն աշխարհէն։

Մնաց բարեաւ երիտասարդութիւն։ Անցա անցեալ գաւառը օրիորդ մ'ալ անցի։ Անոտարքերներուն ոչինչ կը թողի կնոջ այս բարոյական կործանումը, քնքշումը, բայց ո՞վ կրնայ կեռանել արցունքներով թրջուած բարձերն անքուն գիշերներու անձկութեան մէջ ճմլթկուած սաւանները։

* *

Բայց հակառակ այդ ամէն պատրանաց, այս ամէն յուսախաբութիւններուն, սիրտը ունի նոյնը անճշգրիտ իրաւունքներ, պէտքեր ողջունէ չկրցած երազներ։ Եւ հակառակ իր անլուծնեան զոր ունին մարդկութեան այդ պաշտ. կուսանք, կը սիրեն, կը սիրեն դարձեալ իրենց յատուկ ձեւով մը — տարօրինակ, երբեմն խեղկատակ պէսով, որոնց մէջ մեծ հաւատարմութիւն մը ու մեծ քաղցրութիւն մը կը ցուցունեն։

Անոնք իրենց մխիթարութիւնը կը գտնեն սերտ բարեկամութեան մտերմութեան մէջ, և բարեկամական այս մտերմութեամբ, իրենց ընտրած մէկ ընկերուհւոյն հետ այդ սերտ կապակցութեամբ, քէշ մը սիրտանց ալ քիչ մը խաղաղութիւն, մինչեւ իսկ երբեմն, քիչ մը երջանկութիւն կը գտնեն։

Ոմանք փոխանակ սիրոյ առարկայի, Աստուծոյ սիրոյն անձնատուր կ'ըլլան, ու կը մաշեցնեն իրենց ծունկը գէորգ եկեղեցեաց քարերուն վրայ, մատուռներէն դուրս չեն ելներ, քահանաներէն չեն բաժնուիր։

Անոնց մէջ կան ալ որ բարեգործութեան կուտան ինքզինքնին, անձնուէր հիւանդապահներ կ'ըլլան, առաջին կարգի փարթամներ, և իրենց սիրտը, իրենց բոլոր էութիւնը նուիրելով իրենց նմաններուն թարմացնող գթութեան հրեշտակներ կը հանդիսանան։

Շատեր ալ, երկան մը առնելու մ'առած են. — բայց ո՛չ թէ սիրոյ, պզտիկ, դանդրահեր, փարթամորդ ուռնգերով, դուրս կախուած կծկին ծեծուած ապուշ կենդանի մը, բայց ընդհակառակը դէշ, դէր ու կոնձ, խածան անասուն մը։

Եւ կատուները, թութակները, աղուեսական ագահներին մէջ փոխանուկ ձուկերն, կապիկներն, երկրին ամէն կենդանիներն տիրած են փոխն ի փոխ տունը միացած աղջիկներուն սրտերուն։

Միայն թռչունները բացառութիւն կ'ընեն որովհետեւ . . . սէրը կ'երգեն։

* *

Խորն խղճալի և համակրելի են այդ դժբախդ էակները։

Շատ քիչ մը պէս անցնիլ կեանքի մէջէն, աղեա մը, կատու մը, թութակ մը ի՛ձեւին ի՛ չտես թէ ինչպէս քա՛ն։

«Ամէն աղջիկ, — կ'ըսէ գաղղիացի հոգեբան մը — սուագրօյ, կեղծաւոր, չարախօս, փափաթաձիա, հպարտ, վատ, ատելի ու հեշտասէր են. ամէն կանայք հնգաւոր, ինքնահաւան, մնապարծ, յասակնոտ, հեշտաբերքեր ու չարաբանտա են. բայց եթէ կայ բան մը որ աւելի ու գերագոյն է ան ալ

այսքան անկատար ու ասոկայի էակներուն իրարու հետ վիճողն է։

«Շատ անգամ մարդ կը խաբուի սիրոյ մէջ, կը վիրաւորուի, կը վշտանայ. մինչեւ իսկ դժբաղդ կըլլայ. բայց սիրած է գէթ անգամ մը և երբ գերեզմանին եզերքը կը հասնի, կը դառնայ անգամ մը ետին նայելու ու կըսէ ինքնին —

«Շատ անգամ կ'իշտ կրեցի երբեմն խաբուեցայ, բայց սիրեցի։»

Պառաւ կուսանք այս քաղցր յիշատակը չունին, անոնց կեանքը թափուր, ցուրտ, անապահ եղած է։

Եւ երբ գամբռին եզերքը, եռին կը դառնան, անցած ճամբաներուն վրայ աւելի բան չեն տեսներ բայց եթէ յուսախաբութի՛ւն, անձնասիրութի՛ւն, խստասրտութի՛ւն, պատրա՛նք։ Անպտուղ գործի մը, անկենդան պաշտօնի մը տխուր զգացումը կը կրեն, և վերջապէս անյագ անձնէրու բաւ չմարած յիշատակը որ կը վառի երկար ատեն անոնց ներսիդին, կը հիւծէ, կը պատռէ ամենեւ անոնց ոսկրերն ու սիրտը . . .»(*)

ԳՐԻԳՈՐ Մ. ԹԱԿՈՐԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄՐ. ՊԱԼՖՈՒՐԻ ՃԱՌԸ
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՎՐԱՅ
(Տես «Բիւզ.» թիւ 11)

«Թէպէտ ուրիշ ազգերուն գործունէութենէն վախնալու պատճառ չունինք, բայց սովրելիք շատ բան ունինք։ Ձեմ նախանձիր գերման ճարտարապետութեան զարգացման. բայց անշուշտ դաս մը կրնանք առնել այնպիսի ազգէ մը որ կարգապահութեամբ (տիսիփլին) և գաղտնարարութեամբ այնքան եռանդով յառաջ կը տանի իր նիւթական բարգաւաճումը։ Լ. Բոզպէրիի խնդրանքով, մեր կառավարական ձեռնհաս պաշտօնեաները քննութիւն բացին Գերմանիոյ ճարտարական դրութեան վրայ։ Այս քննութենէ պիտի իմացուի որ Գերմանիք արժան կը գտնեն Տէրութեան գանձէն, քաղաքապետութեանց գանձէն և անհատից քսակէն մեծ գումարներ ծախսել գիտական կրթութեան և քննութեան այն ճիւղերուն վրայ որք ուղղակի կը նպաստեն ճարտարագործութեան, և ա՛յն ատենա՛ն՝ որ կրնամ ըսել թէ մեր մէջ անանկ բան մը չենք ըներ, մեք որ ամէն առեւտրական խնդիրներու մէջ պէտք էր՝ որ առաջնակարգ ըլլայինք։

«Այս օրերս Գերմանիայէն գարձող բարեկամ մը իմացուց ինձ թէ այս պահուս Գերմանիա ունին ոչ նուազ քան վեց արուեստագիտական հաստատութիւն միայն ելեկտրական նիւթերուն ուսումնասիրութեան համար, և այն հաստատութիւնը մեր ունեցածներէն գեր ի վեր են։ Գերմանիոյ մէջ մինչ կառավարութիւնն ու քաղաքապետութիւնք անհագին գումարներ կը ծախսեն քաջավարժ մասնագէտներ պատրաստելու, մեծ գործարանատէրներն ալ իրենց հաշուոյն շատ մը

(*). —Ցուսալից խոստմնալից դեռահաս գրողի մը այս չահեկան յօդուածն հրատարակելով, մեզ կը վերապահենք խմբագրականով մը քանի մը խորհրդածութիւն ներկայացնել էր նկարագրած համակրելի դէմքերուն ու ընկերային «դիր»երուն վրայ։ Նիւթը լաւ ընտրուած է, և կարժէ խորունկ ուսումնասիրութիւն մը։ Ծ. Խ.

մասնագէտներ, փորձարկումներ կը գործածեն, ամէն գիւտէ անմիջական օգուտ քաղելով և մինչև իսկ իրենց հաշուոյն գիւտեր շինել տալով։ Համբուրգեան Մր. Գէճձոզ անուամ մը գիտեց թէ ու թէջայրդերու վրայ Անգլիոյ առաւելութիւններէն մին սա է որ երբ գիւտ մ'ըլլայ, երբ նոր ձեռնարկ մը բացուի արհեստագործութեան, անգլ. արամադրելի դրամագլուխն ո՛րքան մեծ է որ Անգլիա կը քաղէ մեծագոյն օգուտը։ Բայց հիմա կը տեսնենք որ Գերմանիա, աքանչելի մասնագէտներու այս մեծ մարմին յաւալ ընթացով, մեծագոյն օգուտը կը պատրաստէ քաղել գիտական արհեստագործութենէ։

«Այս գիտական բարձրագոյն դաստիարակութեան հետ առնչութիւն չունի ինկ ձեռագործ արհեստի վարժութիւնը զոր կուտանք մեր կարգ մը վարժարաններուն մէջ։ Նախակրթարաններուն մէջ աւանդուած ընթերցումը, գիրն և հաշիւն աւելի սերտ առնչութիւն ունին բարձրագոյն համալսարանական կրթութեան հետ քան ձեռագործ արհեստի ուսումն ու վարժութիւնն՝ խմ ակնարկած բարձրագոյն արուեստագիտական կրթութեանս հետ։

«Անգլիա ճարտարագործ մեծ երկիր մը ըլլալ երբ դեռ չիմցին հասկցուած չէր կազմակերպել գիտութեան սերտ առնչութիւնը ճարտարագործութեանց հետ։ Կը ցաւիմ որ տակաւին ուրեք ուրեք չէ հասկցուած գիտութեան ու ճարտարագործութեան ներսո հաղակցութիւնը, և կը կարծուի թէ վերացական զննութեանց համար, խուզարկութեանց, փորձարկութեանց համար ծախսուած գումարները մեծ ազդեցութիւն չունին ազգային բարօրութեան կամ վաճառականութեան վրայ։ Զարաչար սխալ կարծիք մ'է այս։ Այսպէս մտածողներն հետամուտ չեն եղած մարդկային ծանօթութեանց ընթացքին։ Մարդկային յառաջդիմութեան ընթացքը չեն հասկցած։ Այդ սխալ կարծիք... Գերմանիոյ համահաւասար յառաջդիմութիւնը թէ վերացական գիտութեան և թէ գործնական ճարտարարուեստութեան մէջ, և այն ատեն անգլ. ճարտարութիւնն, անգլ. վաճառականութիւնն ու անգլ. դրամագլուխը կրնան պահպանել իրենց առաջնակարգ դիրքն աշխարհի մէջ»։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ Ի ԿՈՒԲԱ

Նիւ Եորք Հէրըլտ Քէյ Ուէսթէն հեռագիրէր սատացեր է ծանուցանելով թէ զօրավար Վէյլէր, որ պատերազմող զօրախումբերուն կը հրամայէր, ի Ռօտոյ Հավանա պիտի դառնայ, որովհետև անձրևներն անկարելի կընեն ռւէ գին գործողութիւն։ Նոյն լրագրոյ թղթակիցը կըսէ թէ զօրավարն վերջին պատերազմին մէջ յաղթուած է և զարմանալի չէ որ ժողովրդական ցոյց մը պատրաստէր զինքը Հաւանայ Հաւանայէն չորերուներոյն։ Քուպացիք օդը հանեցին Քանտէլարիայի ու Բունթա Պրովայի միջև գտնուած կառախումբ մը, որ կը կարծէին թէ կը տանէր զօրավար Վէյլէր։ Քուպացիք հրացանաձգութիւն մը կատարեցին պարէնաբարձ կառախումբի մը վրայ։ Երկաթուղւոյ երեք պաշտօնեայ, վեց զինւոր և բազմաթիւ ուղեւորք վիրաւորուեցան։ Զօրավար Վէյլէր Քանտէլարիայէն արդէն մեկնած էր՝ անկից առաջ ճամբայ ելնող կառախումբով մը։

— Սպանիական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ պաշտօնական տեղեկութիւն մը չունի զօրավար Վէյլէրի Հավանա վերադառնալուն մտադրութեանը մասին։ Քուպայ գտնուող սպանիայի թղթակիցներու հեռագիրներուն նայելով, կառավարութիւնը հեռագրեր է Վէյլէր զօրավարին թէ Սպանիայի մէջ դէշ տպաւորութիւն մը պիտի ընէ իր վերադարձը պատերազմի դաշտէն՝ առանց յիշատակելի արդիւնքի պատճառաւ, որովհետև յոյսեր դրուած էին իր յառաջադրութեանց վրայ՝ յաղթելու Մաչէոյին։ Մ. Քանովաս ըսեր որ զօրավարին վերադարձն ի Հավանա տարօրինակ չպիտի գտնէր, եթէ իր ներկայութիւնը մայրաքաղաքին մէջ անհրաժեշտ ըլլար, դաղթային գործերու և մանաւանդ աւելի դաշն լու և հակելու այն խումբերուն վրայ որք յարձակողականի սկսած են արևելեան նահանգաց մէջ Մաքսիմօ Կօմէզի հրամանատարութեանը ներքև։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՀԱԲԷՇ

Հռոմէն նոյեմ. 9/11 թուականաւ կը գրեն թէ տեղակալ Մասիա, որ Ասմարա Կարիմայի մէջ գերի բռնուած և յետոյ Մենելիքի կողմէ յանձնուած էր Տ. Մաքէրի, Նապոլի ժամանեց է։ Տեղակալը, տեսակցութիւն մը ունենալով Տօն Մարցիօ լրագրոյն թղթակցին հետ, յայտարարեր է թէ հապէշները բարբարոս ժողովուրդ մը չեն և թէ Ատտիս Ապապա քաղաքակիրթ երկիր մ'է, ուր իտալացի գերիներուն հետ լաւ ու յարգանօք վարուած են։ Մենելիք միշտ կը սիրէ Իտալիան և օր մը գերիներն այցելելով ըսած է թէ Ումպէրթօ թագաւորը բարի է և թէ պատերազմը ... թշնամութիւններ ... անհետացող նախարարներ։ Տեղակալ Մասիա գործերով կապացուցանէ Մենելիքի գթութեան ազնուութիւնը։ Հապէշ Վէհապետը յաճախ իր այցելութեամբը պատուած է իտալացի գերիներու ենթասպայից ճաշը և սիրալիր խնդրէ ուղղելով, յոյս տուած է թէ ի մօտոյ պիտի ազատուին։ Մասիա այդու կերպով բողոքեց հապէշներու ներկայացուցած հրապարակի ... զիւրութիւններու համար։

Իտալական լրագիրք յաճախ հրատարակած են թէ հապէշք անձնդ բռնաբարութիւններ կընեն իտալացի գերիներուն վրայ։ Մասիա բացայայտ ... յայտնեց թէ ... մ'է թէ ... թերթ ... տարածեցին։

ՀՕԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Վիլհէլմին թագուհին խիստ գիտնութեամբ կը խօսի ու կը գրէ իր մայրենի լեզուէն զատ՝ Ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն ու իտալերէն։ Սիրած է ուսումնասիրել Պատմութիւն և միջազգային իրաւաբանութիւն։ Ֆիզիքականին գալով թագուհին բաւական զարգացած է՝ իր տարիքին համեմատ, առաջնաբար է. իր երկրին կանանց տիպարն է՝ իր չքնաղ գեղեցկութեամբ, կապոյտ խոշոր աչքերով և իր երկայն ու հիւսուած խարտեաշ մազերով։ Կը սիրէ գիւղացուց տարազը կրել՝ տանթելէ սիրուն ու փոքր գլխարկով և ... գոգնոցներով։ Դեռատի թագուհին զմայլելի բնութիւն մը ունի, միշտ զուարթ է և բարի, թէև մեծցած է, տակային տղայական ընթացքները պահած է։ Մեծ սէր ունի նամականիշերը հաւաքելու, ութ տարեկանէն սկսած և այժմ մեծամեծ հաւաքածոյ մը կազմած է։ Օր մը շնորհալի կերպով գանգատեր է նախարարապետին թէ Հոլանտայի նամականիշերը ... կ'ըլլան իր տարը պարէկան եղած առեն, պատկերը, նախարարները որոշեր են թագուհւոյն պատկերը փոխել իր ամուսնութենէն յետոյ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհէլմսհաֆէնի նաւարանին մէջ սկսաւ պատրաստել կարգի նոր զրահաւորի մը շինութիւնը, որ պիտի նմանի անցեալ յունիսին ջրոյ իջուցուած «Քայզեր Ֆրէտերիք Գ.» զրահաւորին։ Շինութեան ծախքը քանի միլիոն կը հաշուուի։

ԱՒՍՏՐԻԱ

Վիեննայի քաղաքային խորհրդին մէջ տեղի ունեցաւ նոյեմբ. 12/24ին, երեսփոխան Լուէկէրի կողմէ ... մը պաշտօնավարութեան մը պատճառաւ առաջարկեց խիստ քննէ մը քաղաքապետ հակահրէական Մ. Սթրոպախի դէմ, զոր հրաւիրեց հրաժարական տալու։ Ազատականաց և հակասեմականներու միջև խիստ ազմկալի վէճեր տեղի ունեցան. ազատականք մեկնեցան ժողովասրահէն։

ՇԱՔԱՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Մաքսատանց յանձնաժողովը շաքարի խնդրոյն համար իր տալիք որոշումն յետաձգեց, որպէս զի նախապէս ծանօթանայ կառավարութեան կարծիքին։ Այդ ծրագրով առաջարկուած է շաքարի պաշտօնական թագ մը տեսնել և իրենց հասոյթ յանձնեցնել այն դրամական պարգևներ որ պիտի տրուի արտածեալ շաքարներուն։

ՓԻԼԻՊԵԱՆ ԿՂԶԻՔ

Ժամանի մարտանաւ մը Փիլիպեան կղզիները պիտի երթայ՝ անկից առնուած գէշ լուրերուն համար։ Բնիկները ապստամբութիւն մը սարքեր են սպանիացի զօրքերուն վրայ։ Կը վախցուի թէ Մանիլայի վրայ յարձակում մը ըլլայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Բէլ Մէլ Կազէթ կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը պիտի խնդրէ Խորհրդարանէն մէկ քանի միլիոն ոսկւոյ յաւելում մ'ընել անակին ելմտաց ցոյցին վրայ։ Ռոյթէրի կողմէ հրատարակեալ զեկոյց մը յայտարարեց թէ այս լուր կանխահաս է, որովհետև նախագիծերը տակաւին որոշուած չեն։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Ծանուցանեցաւ Պարսկաստանի նախարարութեան փոփոխումը։ Պարսկաստանի նախարարութիւնը երեք չորրորդ պաշտօններէ կը բաղկանայ և նախարարապետ Միրզա Ալի Ասքէր խան կը վարէր նաև արտաքին, ներքին, դատական ու մաքսային գործոց և վերջերս ալ պատերազմական գործոց նախարարութիւնները։ Միրզա Ալի Ասքէր խան, որ երկար ատեն ներէ ի վեր կը պաշտօնավարէր, հրաժարական մատոյց Շահին, որ ընդունեց և անոր վարած պաշտօնները զատ զատ անձերու յանձնեց։ Նախարարապետի պաշտօնը միայն տակաւին թափուր կը մնայ։ Արտաքին գործոց նոր նախարարն է Միրզա Մըհսին խան, Կ. Պոլսոյ նախկին դեսպանը։

Շահը հեռագրաւ ծանոյց այս նշանակումները Կ. Պոլսոյ դեսպանին, որ հաղորդեց Բ. Դրան Միրզա Մօհսին խանի անուանումը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւնն ուղղեց իր Աթէնքի այն հեռագիրն որով ըսել տուած էր վարչապետն Մ. Տէլեանիսի թէ Յունաստանի Հանրային Պարտուց քոնդրոլը պիտի ընդունի։ Ո՛չ թէ պիտի ընդունի, այլ պիտի բարուքի չ ըսած է Մ. Տէլեանիս։ Օտար արժէտեարց հետ բանակցութիւնք դադրած են, բայց չեն խզուած։ Յունաստան պատրաստ է արդէն վերջնագրութիւն մը կնքել անոնց հետ, բայց անոնք ալ պէտք է Տէրութեան թողուն երկիրը կառավարելու պէտք եղածէն չափ եկամուտ և յարգել Յունաստանի վեհապետական իրաւունքները։

—Արքայական ընտանիքը նոյեմբեր 13ին Աթէնք ժամանեց Վիեննայէն։

ՄՐ. ԿԼԱՏՍԹԸՆ

տեղին վարչապետն իր հարազատ գիւղին յարակից Ս. Տէնիսի մատենադարան մը և պանդոկ մը հիմնած է իր աստուածաբանական և բանասիրական գիրքերուն հաւաքածուն նուիրելով, և տարեկան գումար մ'ալ սահմանելով, որպէս զի եկեղեցականութեան պատրաստեալ արժանաւոր երիտասարդներ հոն ... ուսումնասիրութեան պարապին։ Մր. Կլատսթըն իր այս գրասիրական հաստատութեան տնօրէն կարգեց զՄ. Ծիլպէրթ Ծրլ։

ՏՔԹ. ՆԱՆՍԷՆ

Անուանի ծովախոյզն Անգլիոյ Աշխարհագրական Ընկերութեան ատենտի ճառախօսէ Փետր. 8ին (Ն. Տ.), իր բևեռային ուղևորութեան արդիւնքը պատմելով։

ՏՈՆ ՔԱՐԼՈՍԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

«Գոլոնէլ ...» խորագրին տակ պատմեցինք Սպանիոյ գահուն թեկնածու Տոն Քարլոսի չափահաս աղջկան փախչիլն, ամուսնացած մարդու մը հետ։ Հայրն, այս դէպքէն զգածեալ հեռացեր է չարաբախտ աղջիկը իր ժառանգներուն։

Վէնէտիկ, 6 Նոյմ.

«Առ Քարլոսեան.

«Դուք իմ ընտանիքս էք, և իմ սիրեցեալ զաւակներս, և իմ պարտքս է իմացնել ձեզ թէ իմ զաւակներէս մէկ ուրիշն ալ—նա՛ որ էր իշխանուհին Տոննա Էլվիրա—մեռած է ինձ համար։ Աստուած իր անհուն գթութեամբ ողորմի անոր։ Այս աղէտալի տագնապին մէջ, երկու մեծ յուսեր սիրտ կուտան ինձ. Երկնից շնորհը, զոր ջերմեռանդօրէն կը հայցեմ, և հաւատքը զոր ունիմ ձեր աղօթքին և ձեր սիրոյն վրայ, որք ամէն բան կը փոխարինեն ինձ համար։»

ՔԱՐԼՈՍ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԴԷՊՔԵՐ

Լոնտոնի կեդրոնին դատական քննիչը՝ Պ. Թրուպէք՝ խորհրդաւոր անձնասպանութեան մը վրայ իր բացած քննութիւնն աւարտեց։ Այս անձնասպանութեան գործը վերջին օրերս շատ զբաղեցուցած էր Լոնտոնի ոստիկան դաղթականութիւնը։

Դրեթէ երեք շաբաթ առաջ, Նիւ-Եորքցի Մ. և Տ. Ծորճ Ուիլէմ Մըրիթ Լոնտոն հասնելով, Սէսիլ պանդոկն օթեւանած էին։ Այս այն նորաշէն և մեծագոյն պանդոկն է, որ հազար սենեակ կը պարունակէ։ Այր և կին քանի մ'ամիսներէ ի վեր զբօսական պտոյտ մը կ'ընէին Եւրոպիոյ ցամաքին վրայ, իրենց մեղրալուսինն անցունելու համար, զի յուլիսի վերջերն ամուսնացած էին։ Երկու ուղեւորներն Լոնտոն ցամաք ելած էին, թատրոններն ու մեծ վաճառատուներն յաճախելէ զատ կարծես ուրիշ զբաղմունք չէին ունեցած։ Մ. Մըրիթ Անգլիոյ մէջ բազմաթիւ բարեկամներ գտած էր, և իր կինն ալ հանդիպած էր Տօքթ. Օլիվիէի որ յառաջագոյն զինքը դարմանած էր Նիսի մէջ։

Օր մը Մ. և Տ. Մըրիթ՝ Տօքթորին ակումբը գացին թէյ խմելու, և այս այցելութեան միջոցին, դեռատի կինն իր ունեցած ակռայի ջղացաւութեանց դէմ գանգատեցաւ և խնդրեց Տօքթ. Օլիվիէէն որ իրեն քիչ մը քօքայինի տայ՝ ցաւերը հանդարտեցնելու համար։ Հաճոյակատար բժիշկը կառք մը բռնեց, իր տունը վազեց և ընդհանուր վերադարձաւ խնդրուած դեղով։ Փոքր բաժակի խմուած մանկիկ մը թրջեց և ծնօտին ցաւած մասին վրայ դրաւ։ Քիչ ետքը, Մըրիթ ամուսինները Սէսիլ օթեւանը կը վերադառնային, որպէս զի թատրոն երթալու պատրաստութիւնն տեսնեն։ Տիկին Մըրիթ, իր սենեակին մէջ փակուելով, խմեց կուլ տալ քօքայինի շիշին ամբողջ պարունակութիւնը, զոր յանձնած էր գրպանը դնել, և Տօքթորը չէր նշմարած։ Մ. Մըրիթ նոյն ատեն սենեկապանուհիի մը վազելով, ըսեր էր անոր.

— Աղեկս խմեցի ինքզինքս սպաննելու համար. իրաւցնէ շատ դժուար էր։

Ասոնք եղան իր արտաբերած վերջին բառերն։ Իսկոյն երկու բժիշկ կանչուեցան, որոնք ի զո՛ւր չաշխատեցին իրենց խնամքները։ Կէս ժամու սոսկալի տառապանքներէն վերջը, խեղճ կինը մեռաւ։

Քննութիւնը չկրցաւ բան մը երևան հանել, որ այս եղերական փոխճանին մեկնութիւնը կարենայ տալ։ Մ. Մըրիթ հաստատեց թէ կինն և ինք շատ երջանիկ կապրէին, և թէ երբեք իր աչքէն անձնասպան ըլլալու դիտաւորութիւն չէր յայտնած իր կինն։

Երդուեալ դատաւորք մ. մտային խանգարման մը պահուն գործուած անձնասպանութիւն մը համարելով, բաս այնմ վճիռ տուին։

* * *

Լոնտոնի մէջ վերջին օրերս կըրնակ սպանութեան տարօրինակ դէպք մ'ալ պատահած է։

Օրիորդ Հաննա Բլարք, 80 տարեկան, և իր քոյրը Տիկին Սմիթ, որ 70 տարուն անսած էր, անցեալ շաբթու իրենց բնակած տունը մէջ մեռած գտնուեցան։ Ասոնք իրարու հետ կռուելու բարի սովորութիւնն ունէին, և երկու գիշեր առաջ, դրացիք երկու պառաւներուն միջև բուռն վէճի մը պոռչտուքները լսած էին։ Կենթադրուի թէ այս երկու սիրալիր քոյրերն, իրենց բուռն զայրոյթի միջոցին, զիրար խեղդած, սպաննած են։ Իրենց հագուստները պատռտած, դէմքերն եղունգի հարուածներով ճանկռըտուած էին, և մին իր ձեռքը բռնած էր ափ մը մազ, որ իր քրոջն էր։ Օրիորդ Բլարք և Տիկին Սմիթ շատ պատուաւոր ընտանիքի մը կը վերաբերէին, և ունէին պզտիկ հարստութիւն մը, որ իրենց դիւրակեցութիւնը կապահովէր։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 27 Նոյեմ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ կառավարութիւնը ճշմարիտ յաղթանակ մը տարաւ՝ վարժարաններն աշխարհականացնելու խնդրոյն համար իրեն ուղղեալ հարցման առթիւ։

—Մերսկուստական Մ. Առակօ Պնառաւ։

ՀՌՈՄ.—Հոլանտայի թագուհիները Վենետիկ ժամանեցին։

—Սերպիոյ թագաւորն այցելութիւն տուաւ Պապին։

—Ումպէրթօ թագաւորն Աւեստան պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրեց Սերպիոյ Աղեքսանդր թագաւորին։

ՔԷՆՏԱ.—Հունգարիոյ խորհրդարանին բացման առթիւ կարդացուած գահաճառը կը պահանջէ աւստրօ-հունգարական յարաբերութեանց բարեփոխումը, վարչական նոր կազմակերպութիւն մը եւ թղթադրամոց կարգադրութեան աւարտումը։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Նոյեմ.—Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջև առեւտրական դաշնագրոյ վերանորոգմանը համար երբ բանակցութեան ձեռնարկուի, Անգլիա մտադիր է մաքսային ... եւ ... հաւասարութիւն չտալ Ռուսիոյ։

ՓԱՐԻԶ.—Զօրավար Վէյլէր հեռագրեց սպանիական կառավարութեան թէ մտադիր է վերադառնալ ի Բինար Տէլ Ռիօ։

ՆԱՄԱԿԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ

Բիւզանդիոնի տնօրէնին ուղղուած թէ անձնական և թէ գործի վերաբերեալ նամակներ որք ցարդ Ղալաթիա կամ Բերա կ'ուղղուէին, այսուհետև պէտք է ղրկուին Պոլսոյ կողմը, Խմբագրատունը, Թիւ 38, Պապը Ալի Ճատտէսի։

(11)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆԻ»

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ՆԵՆԱՅ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԿԱՄՔԸ

Զինուորականներէն հանգ եղան հինաւուրց փայլը դրասանգներն ու թիկնաթոռները, որք արհամարհանօք նայիլ ... էին առաջին կայսրութեան ոսկեզօծ ... քարդարան ... Երօ բաղդաւոր եղաւ գտնելու ճաշակի ... մը, որ ջանաց կ... արժանավայել կերպով։ Ուստի, սրահներուն մէջ չգտնուեցաւ ոչ մէկ այն անճաշակ զարդերով ճենապակի զիւղակներէն եւ այն ճենապակեայ թանձր թաւիշներէն, որք կարասիներն անպատուեցին երկրորդ կայսրութեան օրով։ Աքանչելի ծաղկանկարներով զարդարուն եւ հինաւուրց մետաքսեղէններ վերաւորին ծածկեցին կարասիները եւ պատուհանները ծիրանիներով պատեցին։ Մեծ սանդուղին միջոցը պճնուած ... Մեծն Աղեքսանդրի ... ներ ը կը ներկայացնէին։

Կամբըլ երկաթէ բազրիքն, որ ժամանակին ընթացքէն սեւցած էր, նորէն ոսկեզօծուեցաւ։ ... Քանի մ'ամսուան մէջ, Բուլպանիէն-Արուարձանին ապարանքը ընկալչութեան հարստութեան արժանավայել չքեղ կերպարանք մ'առաւ։ Սպասաւորներուն թիւը կրկնապատկեցաւ։ Զոյգ ձիեր քիչ մ'ոգեւորեցին ախոռներն, եւ կառատուները զարդարուեցան վայլուչ կառքերով։ Տանը ծախքը, առա ին տարիէն սկսեալ, եռապատկեցաւ, բայց եկամուտին հավաքածը ապահով։

Երօ, որ ապարանքին նորոգութիւնները դողդղալով միայն սկսած էր, եւ տանը կացութիւնը կատարելապէս բարեփոխելու առեւն ըսած էր եղբօր. «Տեսնենք, ի՛նչպէս պիտի երթայ», ուրախութեամբ տեսաւ թէ «իր յիմարութիւնները», մէկ խօսքով, շատ բանաւոր եղած էին, եւ թէ կրնար յառաջ երթալ։ Մինչև այն ատեն ապրեցանոյ գոհացումներէն զրկուած այս մարդուն համար, ոչ մէկ բան ա՛յնքան քաղցր երեւցաւ որքան կուշտ կուշտ վայելել անոր ամէն նրբութիւնները։ Քիչ քիչ կենաց մեղկութիւններուն անձնատուր եղաւ։ Այլեւս արշալոյսին յանկարծ չելլեր, ինչպէս ծերունին Երօ վարժեցուցած էր զինքը կանուխ ելնելու։ Այժմ ակումբի անդամ էր, եւ երբ շատ արթուն մնացած ըլլար, մինչև ժամ օրուան մէջ ... հաց ... չէր կր ար դէմ գնել։ Դիր-Տնօրէն մը եւ երեք ճարտարապետ սահմանած էին գործարանին մէջ ա՛յն գործն զոր իր հայրն եւ ինք յաջողապէս վարած էին բազում տարիներ։ Այժմ կերպով կրցաւ դուրս ելնել եւ կեանքին օդուա քաղել։

Տարի մը ամուրի մնալէ վերջը, ծովեզերքին վրայ հանդիպած էր վայելչութեամբ եւ հմայքով լեցուն երիտասարդ ... մը, որ զայն իր տունն կանչած եւ անոր աշխարհային գաղափարակութիւնն ամբողջացնելու հոգն սահմանած էր։ Երօ առանց մէջ գտած էր այրերու եւ կիներու ընկերութիւն մը, որոնց միակ նպատակն էր հաճոյքը։ Քիչ մը փորձառութեամբ, առաջին ակնարկով, հասկցաւ որ եթէ այրերն անձնական արժանիք եւ կատարեալ պատուաւորութիւն մը ունէին, կիները ... մասամբ, կեղակարծ առաքինութիւն մը եւ կասկածելի ծագում մ'ունէին։ Առնողն ընկերութեան հաճոյալի կողմը միայն տեսաւ, եւ առատօրէն հոգաց մեծամեծ ծախքը պէտքերն այն կնոջ՝ որ այնքան գոհունակութիւններ պատրաստած էր իրեն։ Եթէ շատ դրամ ծախսեց, ընդհակառակն քիչ չահեցաւ, որովհետև գործարանի մէջ ոչ մէկ բան տեղէն ... կը ... բայց հաւատարմութեամբ հանկերպեցաւ այն ինքնագլուխ իմաստութիւնը, որուն պէտք է եւ ... անցնելու ... անոնք ... եղած էին։ Ինչպէս պատուիլ ... քանի խնդիրները քիչ կը նկատեր։ Բաշխօղութեան նկատմամբ կը հնազանդէր, ... Բայց մինչեւ ... կարասիները եւ ... յատկապէս ... կրած էր։ Այն ... եթէ կերպով այն մեծ ... եւ ... սաւ ... զաւակն ... կը ... ։

մեկնելիւ Երօ եւ թէ յոյս շարունակ ... իր կինը ... բնակիլ ... եւ այն ... խեղդ ... թէ ինքն ի ... կարգին ... ի ... տարեկանէն ... իր ... տեսնելով, իր ... զինքը, որ իր հայրը չէր կրցած ըլլալ։

Բռնէ Երօ սակայն կեղակարծեցաւ թէ ի՛նչպէս իրեն պէտք էր որ գործը չէր չափաւորէր, վասնզի մէջ ալ չէր գտնէր։ Ոչ կը հարստանար եւ ոչ ալ կը սնանկանար։ Օրինած գանձուկի մը պէս իր եկամուտները կ'ուտէր, եւ թէեւ անխնայ վատնելու երեւոյթ ունէր, սակայն գէթ շատ խելացի էր։ Իր Լուի որդին իրեն չափ խելացի պիտի չըլլար։ Եւ մայրոյս հասակէն սերնդեան ճաշակին տեսած ըլլալով, իր անձին վրայ պիտի իրականացնէր այն ճշմարիտ կենցաղասէրն, որ իր հայրը չէր կրցած ըլլալ։

Երբոր չափահաս եղաւ, տեսնուեցաւ որ դրամ վատնելու համար ակներեւ կոչում մը եւ չահելու համար խորունկ զզուանք մը ունէր։ Տասնեւութ տարու եղած ատեն, անհամբերելի եղած էր մէկ միայն քննութիւն մը անցունել տալ անոր, թէպէտ ուշիմ էր, եւ կամուոր դիտողութեան մէջ ընդունելու համար պաշտպանութիւններ պէտք եղած էին։ Մեծ մայրն այս վարդապետին նորամեղ եւ խորտակ սահմանին մեկնելը տեսնելով, որ բուշքան մը կերպարանքն ունէր եւ քառասունչորս ժամ վերջը հիւանդ համալսարանը պիտի կրէր, աւելի զաւակութեամբ լացաւ քան երբ իր ամուսինը կորուսած էր։ Իր ընդարձակ տանը մէջ, որ իրեն թափուր կ'երեւէր սիրելի տղուն մեկնելէն ի վեր, իրեն մխիթարելու հոգի մը չկար։ Տիկին Երօ զուակը մեռած էր հոկ մանկութեան։ Ակնարկ մ'ինկ չէր ալ իր ամենէն սիրելի խոտորձայններուն վրայ։ Մէկ շաբաթ վերջը, պայծառ տեսնալով հօր կենաց, Երօ գնաց ուր էր Թորան զօրագունդը պահակազօր էր, եւ պանդոկը բնակութիւն հաստատեց։

Թէպէտ խստապահանջ չէր, սակայն այնքան անհանդուրժ եղաւ, որ շուտով կանչերը տուն մը կառնեց, ուր կարենար հանգստօրէն ապրիլ այն անձինքներու ամփոփումով, որ պիտի մտէր իր սիրելի տղուն «մարտիրոսութեան», ինչպէս կ'ըսէր ինք։ Սակայն իր մեծ մօրը ներկայութիւնը «սիրելի տղուն» հաշւոյն ամենևին չէր դար, որ յոյժ զուարթ ընկերութիւն մը գտած էր զօրանոց հասած առենը։ Այս բոլոր պզտիկ հիւսածներ, որ մէջ տուրուան համար կամուոր էին, մեղմամտութեան ծնունդ չէին տար, եւ իրենց ծախսութեան ու վարդանկի մէջքանեղը, արուարձանին ռազմական վայելուչ աղ մարմնոցներէն միոյն մէջ տասն կամ տասներկու հոգի բաղկացեալ մէկ մէկ ակումբ կազմած էին, ուր իրենց ժամերն հաճոյապէս կ'անցունէին ծխելով, ուտելով, խմելով, խաղալով եւ որ ի կարգին։ Քանի մը սիրուն կիներ, այս թուէնմներուն Հրապուրելով, որոնց զարդարային համար կը խոստանային, իրենց քաղաքի բոյնէրը թողած եկած էին, եւ կ'օգնէին անոնց կենաց բեռը տանելու, եւ երբեք մեծ փոր մը նեղկալով թիւնը նուազ սախտողական չէր եղած որքան Լուիի Մուէնզաւ պատուան Տիկին Երօյի ներկայութիւնն։

Իր առաջին շարժումն եղաւ գա զրկել զայն Բարիզ։ Բայց մարդս այնքան դիւրաւ չկրնար իր զլխէն ճամբել զաւակը որ զինքը կը սիրէ։ Չիմասնի ի զո՞ւր բացատրեց ծերունի կնոջ՝ թէ ինք յաջողող էր, թէ ամէն բան կարգին էր, եւ թէ բնաւ պէտք չունէր անոր, բայց չկրցաւ համոզել թէ մեծ մայրն ալ իրեն պէտք չունէր։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տնտեսական Խորհուրդն երէկ նիստ ըրաւ ի Ղալաթիա՝ ատենապետութեամբ Մելիքեան Եղիազար էֆ.ի և զբաղեցաւ իր օրակարգին մէջ գտնուած զանազան խնդիրներով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազն. Տիկին Երմինէ և Ազն. Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, իրենց հանգուցեալ մօրաքոյր Տիկին Թագուհի Տէր-Մանուէլեանի հոգւոյն աւուրփոխան ծաղկեպսակի մէկ մէկ օսմ. ոսկի, կիէն 2 օսմ. ոսկի, նոյնպէս Մեծ. Ցակոբ էֆ. Ցախօրոփ 1 օսմ. ոսկի նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցիս։

(Կնիք Հոգաբարձութեան)

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գալաթնոսօ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար Եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսերու համար ծաղկալէս կըրլանտներ, քօղեր, ձեռնոցներ, կօշիկներ են. և կը զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ. Վեհ. Սուլթանը միջօբէն նոյն մզկիթն երթալով կատարեց ուրբաթու աղօթքն և յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթ, պուլկարական գործակատար Գ. Տիմիթրօֆ, պապական նուիրակ Տ. Պօնէթթի, հայ-կաթոլիկանաց Պատրիարք Տ. Ազարեան Սրբազան, հելլենական դեսպանատան գործակատարն ընտանեօք և տասնէ աւելի օտարազգի զբօսաշրջիկներ։ Ներկայից ոմանք սննկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ԴԵՍՊԱՆՔ. — Մայրաքաղաքիս ռուս գնդապետ Մ. Նէլիտօֆ, որ Պետրպուրկ կը գտնուի, յառաջիկայ շաբթու վերջերը ճամբայ պիտի ելնէ Կ. Պոլիս վերադառնալու համար։

—Պետրպուրկի Ֆրանսական դեսպան Մոնթեպելլօ կոմսն, որ թէեւ արձակուրդով Փարիզ կը գտնուէր և սակայն Պետրպուրկ դարձած էր Մ. Նէլիտօֆին հետ տեսակցելու համար, կրկին Փարիզ պիտի երթայ արձակուրդի օրերն անցունելու համար։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց ընդհանուր քննիչ Շաքիր փաշա ծանոյց ձեռնհաս իշխանութեան որ գայմագամութեան պաշտօններու համար նախանձախնդիր Միւլքիյէ վարժարանին շրջանաւարտները։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն ալ որոշեց երեք տարիէն երկուքի իջեցնել այն պայմանաժամն, յորում Միւլքիյէի շրջանաւարտները կը պաշտօնավարեն իրենց հետեւորդ կուսակալներու և կառավարիչներու։ Նոյնպէս յառաջագոյն թափուր մնացած գայմագամութեանց համար այդ շրջանաւարտները պաշտօնի կոչուին։ Այդ որոշումները մատուցանուեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։ Շաքիր փաշա առաջարկեց նաեւ որ Կ. Պոլսոյ պաշտօնատանց մէջ գտնուող Միւլքիյէի շրջանաւարտներն ալ, եթէ ուզեն, այդ պաշտօններուն կոչուին։ Ներքին գործոց նախարարութիւնն ալ որոշեց որ այդ շրջանաւարտներն եթէ երեք տարի բարւոք պաշտօնավարութիւն մը կատարեն, կարենան գայմագամ ընտրուիլ։

—Սըվազի ու Խարբերդի նահանգաց գաւառական քննիչներու տեղեկագրերը կը քննուին ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ գրկուած քաղաքային, գաւառական ու երկրական քննիչներու պաշտօնը գծող հրահանգն հաղորդուեցաւ Տեֆթէրխանէի վերատեսչութեան, որ պահանջած էր՝ ուսումնասիրելու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՆՏԵՐԸ. — Առողջապահական ընդհանուր քննիչ Պօնքօվսքի փաշա այսօր օրուընէ ի վեր սկսաւ այցելել Կ. Պոլսոյ բանտերը։ Զօրեքշաբթի օր կեդրոնական բանտը գնաց և հետեւեալ օրն ալ կալանաց Սէրայի բանտը։ Պօնքօվսքի փաշայի յանձնարարութեամբ ոստիկանութեան նախարարութիւնը առողջապահական միջոցներ ձեռք առաւ կեդրոնական բանտին մէջ։

ՈՍՏԻԿԱՆ-ԶԻՆՈՒՈՐԱՑ բարեկարգութեան յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն այսօր նկատողութեան կառնուի Բ. Դրան մէջ ձեռնհաս պաշտօնատան կողմէ։ Յանձնաժողովոյ անդամները մին ներկայ պիտի գտնուին կատարելի խորհրդակցութեանց։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ.— Առողջապահական ընդհանուր քննիչ Պօնքօվսքի փաշա անցեալ օր Համազգային Անկելանոցն այցելեց առողջապահական վիճակը քննելու համար, սակայն, կըսէ «Իգտամ», իր տեսածներէն գոհ չըլլալով տեղեկագիր մը մատոյց ձեռնհաս իշխանութեան՝ ցոյց տալով ձեռք առնուելիք միջոցները։ Անկելանոցին մէջ այժմ չորս հարիւր պատսպարեալներ կը գտնուին։

ՍԷԼԱՆԻԿ. —Սէլանիկէն կը գրեն թէ տեղւոյն կուսակալին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է, Սէլանիկի նահանգին մէջ գործադրելի բարենորոգմանց ծրագրին տրամադրութիւններն աստիճանաբար գործադրելու համար։

ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. — Կ. Պոլսոյ Նախագահ ատենին հարցաքննիչ դատաւոր Էմին էֆէնտիի նախագահութեամբ ներքին գտնուող քննիչ յանձնաժողով մը, որոյ պաշտօնն է Անատոլուի նահանգներուն մէջ քննութիւններ կատարել, վերջին անգամ Սըվազի մէջ իր պաշտօնն աւարտելով ճամբայ ելած է Էնկիւրիի գծով և այսօր Պոլիս կսպասուի։

ԲԱԹԱԹԷՍ.—Ֆրանսայէ բերել տրուած այն բաթաթէսներն, որք կանուխ հասնելու յատկութիւնն ունին, Ատաբազարի մէջ մշակուելով լաւ արդիւնք տուեր են։

ԹԷՐՍԱՆԷԻ մէջ Նէ-ղէէր անուն շոգենաւակ մը կը շինուի նաւահանգստի վերատեսչութեան համար։

ԷՏԻՐՆԷԻ նահանգին մաքսահանութեան նախորդ տեսուչ Սալիհ Րահմի էֆէնտի 62,000 զրուշէ աւելի գումար մը յափշտակած ըլլալով դատապարտուած վեց ամսուան բանտարկութեան և երեք տարուան պաշտօնազրկութեան։ Նոյն յանցանքին առաջին ու երկրորդ քննիչները դատապարտուեցան իրենց մէկ մէկ ամսուան թոշակը տուժելու, որովհետեւ գիտնալով հանդերձ Սալիհ Րահմի էֆէնտիի անկանոն ընթացքը իմաց չէին տուած։

ԱԹԷՆՔԷՆ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան համար զինուորական կցորդի պաշտօն մը պիտի հաստատուի։

—Ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ դեսպան Մավրոկօրտաթօ իշխանը հինգշաբթի իրիկուն Աթէնք ժամանեց է։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Մ. Զալաքօսթա անցեալ օր Ֆէնէր գնաց և այցելութիւն տուաւ Յունաց Տ. Անթիմոս Պատրիարքին։

ԱՐՄՏԻՔ. — Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան երկաթուղիներու տնօրէն օգնական Եուսուֆ Րագըպ պէյ և նոյն ճիւղին օգնականներէն Արամ էֆէնտի Մաքիւքեան երէկ Իզմիդ ուղեւորեցան, ուր պիտի ուսումնասիրեն գաւառի առաւելութիւններ, որոնց համար մեր հրապարակը այս միջոցիս մեծ պէտք ունի։ Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնն ալ այժմ անհրաժեշտ կը գտնուի փոխադրելու արմտիքներու համար եղած յանձնարարութիւնները։

ՈՍՏԻԿԱՆԱՑ բարենորոգութեան յանձնաժողովը կը քննէ Պօնէն էֆէնտիի և Իսրիւնէի ոստիկան-զինուորաց հրամանատար Մուխլիս փաշայի ծրագրերը, սակայն տակաւին որոշում մը չէ տրուած։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ ժամանակէ մը ի վեր ճաճճաւոր կը տիրէ, որ յառաջ կուգայ լճացեալ ջուրերէն ելած գարշահոտութենէ. այդ ջուրեր գոյացած են վերջին ողողումներէն։

ՈՂՈՂՈՒՄ. — Անցեալ ծեր տեղացած անձրեւներէն Արաս գետն յորդելով Եոտրնէի Ձիշնէլիք ու Նըլտըրըմ դաշտերն և Դէրէ Գավաք անուն տեղերն ողողուեր են, սակայն անդամ չարիք ջուրերն սկսեր են քաշուիլ։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ Սէժիլ գետերը փախուցուած ծրախոստ խաղաղուելու ատեն մէկ քանի անգամներ գտեր են բազմաթիւ ըէվոլվերներ, փամփուշտներ և վառօդ։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնն այժմ չէ քակնեան մարտանաւերու համար երանդակեց նոր դրութեանց համաձայն ծովային նշաններ գործածել։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ վերջերս տեղացած անձրեւներ քաւական նպաստեր են հունձքերուն և մանաւանդ ձիթենեաց։

ԲԵՐԱՅԻ ֆրանսական խորհրդարանի հիւանդանոցն ի մօտոյ պիտի բացուի։

ՋԱՄԻՋ. — Պատրաստուած վիճակագրութենէ մը կերեւի թէ Ֆրանսա տարին 29,000 թօնօ շամիչ կսպառէ ֆռանսեան եւկիւլկիւններէն։

ՌՕՏՈ.— Պրօշատի Բազարճըխ գաւառակի Սէյլէլ գիւղին մէջ Թովմա Փիլիպպօսեան անուն կատաղի մ' սպաննուած գտնուեր է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարելով ձերբակալեր է սպաննողն եղբայրը՝ Արթին ու ընկերը Դիկրօն որոց նկատմամբ զանազան պարագաներու բերմամբ կասկածներ ունեցեր է։

Նոյն գաւառակի Նոր գիւղին մէջ Նեյալեան ու Պօղոս անուն երկու եղբայրներ կռուի բռնուելով Պօղոս գաւազանով սպաններ է իր եղբայրը։ Ոճրագործը ձերբակալուեր է։

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԻԶՄԻՐ, 10 Նոյեմ.

Բիւզանդիոնի առաջին թիւերն կը հասնին ձեռքս. անպատմելի ուրախութիւն մը կը զգամ ծանօթ լաւիւ։ Կարդալով Բիւզանդիոնի այն պաշտօնական թղթերը կը նկատեմ անպայման չողութեան մէջ ցուրտ կուժ մը որ կուգայ անյայտ պարապակ ուղղացնելու։ Ընդհանրապէս ամէնուն վրայ զգացուցիչ տպաւորութիւն կը թողու Բիւզանդիոն. ամէն ոք կը յոյժ գտնել զայն հետաքրքրութեամբ կատարելագործելու։ Կը մաղթենք որ ըլլայ այն այնքան տարածուած, որքան կարելի է և պէտք է սպասել քաղաքական անխոնջ խմբագրական կենդանի մը որ ժողովրդականութիւն ստացած է։

* *

Իզմիրի վրայ շատոնց բան չի գրուիր, ասկէ ետք պատեհութիւն կունենանք պարբերաբար գծելու ամէն եղելութիւններ որք Բիւզանդիոնի սուղ սիւնակներուն մէջ կրնան արձանագրուիլ։

Ունեցանք Առաջնորդի հրաժարման խնդիր մը որ ժողովական մը պատեհութիւն տուած էր ծայրուցանելու։ Այդ միջոցին բարեբախտաբար ի դէպ եկաւ, ու թէ քուէներու փոխանցութեան և թախանձանաց վրայ։ Ունեցանք և վերջերս Տեառն հրաժարեցեալ Ուսումնականն Խորհուրդը տապալելու խնդիր մը—մաղթեմք հանրապետութիւն մը—կարծեմ այդ առ այժմ կը ձգուի։ Հանրագրութիւնը Պ. Տէրանեան անձեռնհաս և Ուսումն. Խորհուրդն նորոգ գործիք կը նկատէ և փութով պաշտօնանկութիւն կը պահանջէ։ Այդ հանրագրութիւնն ստորագրողներու հետ մենք ևս թերեւս համամիտ կըրնայինք գտնուիլ եթէ աւելի արդիւնաւոր, աւելի արժանաւոր յաջորդ մը ցոյց տրուէր։ Բայց այդ չըլլալէն զանի կուզեն նշանակել նախորդ տեսուչն Պ. Տէր-Բարթողիմէոսեան որու համար տարի մը առաջ թերթի մը խմբագրին Պոլսոյ վարժարանաց ընդհանուր քննիչ նշանակել տալ կը նկատէր։ Պ. Տէր-Բարթողիմէոսեան որ մանկավարժութիւն ուսնելու համար Զուիցերիա կամ այլուր գնացած էր վերջերս վերադարձած է Իզմիր և կըսուի թէ ամէն ինչ պատրաստած է տարուան մը մէջ։ Պ. Տէր-Բարթողիմէոսեան մը առանձին պաշտօն պիտի ունենայ վարժարանի մը իրեն յատկապէս ունենալու։ Երջանկութիւն կը մաղթենք։

Այդ հանրագրութիւնն չենք գիտեր թէ ի՛նչ ելք պիտի ունենայ. բայց այս գաղափարն յառաջ տանող մտադրողները յումպէտս ժամանակ կը վատնեն, վասնզի կերեւի թէ չպիտի յաջողին։

* *

Իզմիր պատեհութիւն ունեցաւ տեսնելու վերջերս Թատերական կարգ մը ներկայացումներ Մնակեան խմբին կողմէ տրուած, որք թէեւ մեծ յաջողութեամբ ներկայացուեցան, բայց դժբախտաբար ձմեռուան օգերուն յարմար թատրոն այժմ չի գտնուելուն ատենը

ամբողջ խումբն պարապ մնաց։ Մնակեանի ներկայացումներն իրենց բարոյական և այլ տեսակէտներով մեծ ընդունելութիւն գտան հակառակ խուժանի թերթ թերթիներուն։

Մնակեան իր դերերուն մէջ միշտ գիրկ էր. Սիրանոյշ իր Բարիզէ նուրբ ձեւ ու չարժումներով, Ալէքսանեան իր առած միշտ ձրագործի կամ խորդախի մասերու մէջ գրեթէ անմնման յաջողութեամբ ծափ ու կեցցէներով միայն կարծեմ վարձատրուեցան մեր ազգային կոխմէ, ինչ և է այդ ձրի պրոֆը ներու ալ կերպ մը վարձատրութիւններ կրնայ համարուիլ։ Տ. Գ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԹՈՔԱԽՏԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Ֆրանսական կառավարութիւնը Բարիզի նշմնաւոր բժիշկներէն յանձնաժողով մը կազմած էր, որոյ պաշտօնը պիտի ըլլար ուսումնասիրել Թոքախտաւորներու դարմանման եղանակն և միանգամայն առաջարկել այն բարեփոխութիւնները, զորս անհրաժեշտ պիտի դատէր ներմուծել հիւանդանոցներու մէջ։

Այս բարեփոխութեանց կարեւորութիւնն իսկ կը պահանջէր որ խնդիրը խորապէս ուսումնասիրուի, ինչպէս նաեւ զանոնք իրագործելու համար հետեւելի մեթոտն և գործադրման աստիճանաւոր կարգն։ Եւ արդարեւ այս եղաւ նպատակն յանձնախմբին աշխատութեանց, զորս Տօքթ. Կրանշէ և Տօքթ. Թուանօ, յանձնաժողովոյ մատուցած իրենց տեղեկագրով, չորս որոշ մասերու կը բաժնեն։ Առաջինը կը վերաբերի Թոքախտաւորներու մեկուսացման։ Մեկուսացում բառով պէտք է հասկնալ թէ Թոքախտաւորները թէ՛ իրենց անձնական օգտին և թէ՛ ուրիշ հիւանդներու օգտին համար պէտք է որ զատ խմբուին մասնաւոր հիւանդանոցներու մէջ, և կամ ընդհանուր հիւանդանոցի մը մասնաւոր սրահներուն մէջ։ Յանձնախմբին կարծիքը սա եղած է թէ Թոքախտաւորներու վերապահուած սրահի մը մէջ, մանաւանդ քիչ մահճակալներ պարունակող ննջասենեակներով, կարելի պիտի ըլլայ օգտակարապէս պայքարիլ Թոքախտին դէմ, առաջին աստիճանին մէջ, և շատ հիւանդ բուժել։ Հետեւապէս յանձնաժողովը կը մտածէ որ թէ հանրութեան և թէ Թոքախտաւորներուն օգուտը կը պահանջէ որ այս վերջինները մեկուսացեալ դարմանուին։

Հետեւեալ բանաձեւն, որ Տօքթ. Րուի կողմէ առաջարկուելով միաձայնութեամբ ընդունուած է, համառօտէն կ'ամփոփէ այս մասին ծրագիրն։

«Թոքախտի դէմ կռուելու և զայն դարմանելու լաւագոյն եղանակն է Թոքախտաւորը կղզիացնել, վասն զի այս կերպով տարափոխութեան առաջքը պիտի առնուի, և մասնաւոր հիւանդանոցներու մէջ, Թոքախտաւորներն ախտաբուժական լաւագոյն պայմաններու մէջ պիտի գտնուին։»

Երկրորդ խնդիրը կը վերաբերի բժշկական հակահարուածին։ Բաց որոշ Թոքախտաւորներին հիւանդանոցներու մէջ դարմանելու բարենորոգումը գործադրուելով, Թոքախտին փոխանցման առաջքն առնելու պիտի մտնէ հիւանդանոցներու մէջ բժշկական պահանջ խցերուն կարեւոր կիրարկութեան ալ ամէն տարափոխութեանց առաջքն առնել կը յուսացուի։ Այս կարգէն պիտի ըլլան հետեւեալ բարեփոխութիւնները։

1° Ցախտականմիննը լուալ փոխանակ չոր չոր աւլելու և մաքրելու, որոնք մթնոլորտը կ'ապականեն փոշիներով, և այս կերպ տարափոխութեան պատճառ կ'ըլլան։

2° Թուքերն հաւաքել և ապանեխել։

3° Հիւանդներու գործածած բոլոր առարկաներն ապանեխել։

4° Հիւանդարաններու կարասիները նորոգել։

5° Հիւանդներն զգեստաւորել, որոնք հիւանդանոց մտած ատեն իրենց հագուստները պիտի թողուն ապանեխելու համար։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, տեխնիքական (բոլոր տարիքի), ծամողական, եւ արհեստավարժութեամբ։ «Սկոռբութ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամհանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա Հէմաիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զարաթաւեանց դէմ)։

Գաւառացիք յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նորաբացուած Խրիմէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւաստելու համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

Երրորդ խնդիրը կը վերաբերի հիւանդանոցի պաշտօնէութեան, որ այս վերջնոցը գործադրելու պաշտօնն ունի։

Հիւանդապահներն, որք ամէն անձնուիրութեան կարող են, պէտք է որ պաշտպանուին տարափոխութեան դէմ, լաւ բնակարաններ ունենան, լաւ վճարուին և աւելի կրթուած ըլլան։ Ուրեմն Թոքախտն որ հիւանդապահներուն մէկ երրորդը կսպաննէ, անոնց համար արուեստական հիւանդութիւն մ'է։

Վերջապէս, չորրորդ խնդիրը կը վերաբերի տունը բնակող Թոքախտաւորներուն դարմանման։

Յանձնախումբը կը կարծէ թէ բնակարանն ոչ միայն պէտք է հականեխել, որ յաճախ տարափոխութեան բոյն մը կ'ըլլայ ամբողջ ընտանեաց համար, այլ և այնպիսի Թքամաններ պէտք է ընտրել, որոց ապանեխումն աւելի դիւրին է։

Մ. Կրանշէ և Մ. Թուանօ իրենց տեղեկագիրը կաւարտեն եզրակացնելով թէ այս բարեփոխութիւնները հարկաւոր և տնտեսական են, և միանգամայն գիտութեան արդի վիճակին ու մարդկութեան իրաւանց աւելի համապատասխան։

Յանձնախումբը միաձայնութեամբ ընդունած է տեղեկագրին եզրակացութիւնները։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Երէկ իրիկուան գոցուելուն		22	01
Օսմ. Քօնսօլիտէ Սէրի Դ, Օ, Ո.		—	—
Ամենէն բարձր գին	»	22	03
Ամենէն վար գին	»	21	32
Օսմանիյէ	»	74	—
Ռումէլիի երկաթ. ֆր.		101	—
Ռէժի	»	—	—
Պօէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7	17
Օնմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	05
Թիւթիւնէ} բաժնեթ. զրշ		7	30
» ժուխասնս	»	2	40
Սիկառէթ) Ա.	»	1	40
) Բ.	»	1	37
Սօս. Օթ. Շաւժ է Վալ. Ա. Ո.		3	5
Ծէն. Թօպաքօ Քօրբ. շիլին		—	10
Ծէն. Էնթէրբրայզ	»	—	10
Թըլմուէյ պարտաթ. ֆր.		495	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	346	—
Թարափ Կ. Պոլսոյ	»	458	—
Թրամվայ	»	33	50

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		2	10
» ութ » »	»	5	25
Ռում. երկ. մէկ » »	»	—	—
» » ութ » »	»	—	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս զրշ		109	¼
Փարիզ 3 » ֆր.		23	2½
Ֆիօրին մանտա	»	10	87½

ԲԱՑՈՒՄ ԱՑՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		21	33
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		100	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	զրշ.	87	18
Անգլիական ոսկի	»	110	04
Բօլ էմբէրիալ	»	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	07
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	56

Երկու օրէ ի վեր է որ վարութեան գաղափար ունեցողներու կողմէն մեծ ջանքեր եղան հրապարակը իջեցնելու համար, բայց Լոնտոնէն ու Բարիզէն եկած հեռագիրները առանց յոյսը պարապը հանեցին, և հակառակ անոնց ջանքերուն գիները բարձրացան և բարձրանալու յոյս կայ։ Լոնտոնի հեռագիրը որ 19.75 շանդիլ էր, այսօր 20 զրշ.ի ելաւ. Փարիզ 20 զրշ. 5 սանդիմ. հին որ 21.26 բարձի իջած էր, այսօր 22 զրուշ է. տեղական արժեթղթոց վրայ որ քանի ամսուան ի վեր էր որ գործողութիւն եղած չէր հիմա անոնց վրայ ալ սկսան գործողութիւնք. Թրամվայի վրայ մեծ յոյս կուտան բարձրանալու և այս երկու օրին մէջ 4 ֆրանք վրայ առին և թէ որ ըսածնին իրաւ ըլլայ որ Բարիզի հրապարակին վրայ մեծ ոգեւորութիւն կայ հանքային արժեթղթոց վրայ, այն ատենը Թրամվայները այս գնոյն վրայ չեն մնար և անոնցները խիստ բաղդաւոր պիտի ըլլան, կըսուի։ Օ. Ի.

ՓԱՐԻԶ 27 ՆՈՅ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	102	70
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	20	17½
) գոց.	»	20	05
» » » Բ.	»	32	—
» » » Գ.	»	20	40
Օսմանիյէ	»	340	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	101	—
Օսմ. Բախտօրլթէ	»	420	—
Մսքքասուն	»	460	—
Օսմ. Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	530	50
Քրէտի Լիօնէ	»	764	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3360	—
Իտալական Ռանթ	»	91	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	250
Դրամադեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ 27 ՆՈՅ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.	մարք	—	—
» փոխառութիւն 1888	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	100	50
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	84	75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	185

ՎԻԷՆՆԱ 27 ՆՈՅ.

Փոխան. Լոնտոնի վրայ ֆիօր.		120	05
Ռումէլիի երկաթուղի	»	49	50
Օսմ. Ռէժի	»	150	50

ԼՈՆՏՈՆ 27 ՆՈՅ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	111	07
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	65	—
» » » Բ.	»	32	—
» » » Գ.	»	20	12
» » Դ.) բաց.	»	19	91
) գոց.	»	20	—
Փոխառութիւն Գասապա	»	76	50
» Ծամ. 3½ %	»	92	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	12
Սայտէի երկաթուղի	»	12	—
Եգիպտական Միացեալ	»	102	75
Հելլենական 5 %	»	29	—
Մօնոբոլ հելլենական 4 %	»	30	75
Ռանթ » 4 %	»	24	—
Ռուսական 3½ % 1891	»	99	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	—
» նոր » 6 % 1892	»	94	50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	41
Դրամադեղչ	»	4	—

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ

ԼՈՒՍՆԱԿԱՆ ԾԻՐԱՆԻ ԳՕՏԻ

Անգլիական գիտական թերթ մը կը պատմէ թէ Հոկտ. 4ին (Ն. Տ.) Մր. Ուայթէր Ուիլէմս հիւսիսային Կալլէսի մէջ տեսեր է լուսնական ծիրանի գօտի մը։ Հաստատակողմին գոյները կերեւէին սեւ ամպի մը արեւմտեան ծայրին վրայ։ Այդ ամպ արագօրէն կը տեղափոխուէր ուրիշ նուրբ ամպի մը վրայ, որ մարմնոյ սպիտակութիւնն ունէր և կը շրջապատէր լուսնի սկաւառակը։ Երկու ամպերն միակտուր կերեւէին և միայն սպիտակութիւնը աչքի զարնող հակապատկեր մը կը կազմէր միւսին ծայրին վրայ գտնուած գունաւոր կամարին հետ։

Այդ երեւոյթ սկսեր է իրիկուան ժամ 9. 40ին ըստ եւրոպացւոց և տեւեր է չորս վայրկեան։ Ծիրանի գօտին կը տեսնուէր լուսնի տրամագծին գրեթէ տասներկու անգամը ունեցող երկայնութեան մը վրայ։

COMPAGNIE ROSSIA À St PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայսերական արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
189 ի հաւաքեց 25,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀՈՒԻՄԱՆԸ — Ղալաթիա Քարաքէօյի վրայ (Հին Մաքսատան մօտը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՌԷՊԷՆ

ՄԵՐ ԼԱՑԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Զօրաւոր մէջ իմաստ կը պահէ [illegible] դէպքը պատմուած է.

Տարիներ կան, որ այսպէս անկիւնի մէջ ապրեցաւ, սիրելով ու պաշտելով [illegible] մինչև ցայն վայրկեանը, ուր ամէնքը [illegible] կեանքէն բաժնուեցաւ.

Տզմէն պզտիկներին այս էջերն ու հնոց անունը [illegible] վեր կը մնային. [illegible] մէջ մեծ բաժին կարգաւորեալ հասարակութեան երկու 71 տարեկան [illegible] անկողին կը ծառայէր. Կինը երկինէն հինգ տարի փոքր էր. միւս այն տունն [illegible] Տիգրանա[illegible] Տիկին Տավիթի [illegible] գոհացաւ էր, [illegible] ընտանիքին [illegible] էր իր բնութիւնը. կամաց էր մտածել և միշտ կերեւակայէր թէ իր կեանքին [illegible] հասարակութեան [illegible] Տիկին Տավիթ, իր աղջիկը տունը փախեր էր. աղջիկն ամէն օրէ ի վեր ամուսինը չէր տեսած. Տիկին Տավիթ [illegible] աղջկանը. [illegible] պահեցի հօրը դիմաց, հիմա [illegible] կը փախնի. ինչ ընելու էր. Աղջիկը զարմացած և լաւ մը [illegible] միշտ հօրը տունը դարձեր և [illegible] է թէ քսան–հինգ օրէ ի վեր [illegible] Ռոստիկանութեան [illegible] անմիջապէս թողեր ամուսնոյ [illegible]

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼԷԹԱՒԻՑԻ ԱՍԱՐ

ՄԱՍ Ա. ԵՒ Բն

Տէր. Ցոլ
Ցոլնէից Մ. ԱՐԻՍԵԱՆ

Այս երկու դասագիրք, որք ի բնոց տեսակին մէջ առաջինն են. կը ծառայեն Օսմաներէն ընթերցանութեան, թարգմանութեան գրութեան և քերականական խելամտութեան։

Ա. մասը իր մէջ պարունակէ նաև Օսմաներէնի ուղղական յատուկ հնչումներ [illegible] և մեծ [illegible] կին յարգ հրատարակած, և Բ. մասը Ֆրանսերէն և [illegible] ցած 83 հատոր օգտակար գրութիւններ [illegible] մասը 60 փարա, Բ. մասը 2 ղրշ. Վաճառքի համար 30 առ հարիւր զեղչ։ 2—10

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՄԱՆՐԱՎԵՊՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ձեռնարկողներուն, [illegible] կը [illegible] մէջ [illegible] ըրած ենք նկատառութիւններ [illegible] գաղութեան [illegible] կը մտնեն:

Նոր [illegible] մեծ հատորին մէջ [illegible] հանդէսը [illegible] ի [illegible] զեղչեր, ինչպէս իր վաճառած հատորներէն կը [illegible] համար ամենէն ազդեցիկ միջոց մը կրնայ ըլլալ իրենց համար։

ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒԹԻՒՆ

[illegible] մէկ ուրիշ ո՛ւր է թերթի հաստատութեան [illegible]

չնչունները մեծ քրիստոնէութեան չենք կրնար [illegible] ամբողջ [illegible] վրան ամբողջ բաժնեգինը։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԴՊՐՈՑ ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ԵՒ ՍԻՐԵԼԻՍ

Ռամիւն—Իէնիքէօյ ճանապարհ

Այս ազգային միակ բարձրագոյն երկրորդական Պոլսոյ իր քսան տարին ի վեր գործունէութեամբ իր կրթութեան ու գործունէութեան կը յարգէ [illegible] կը [illegible] հոգացուի [illegible] ազգային մանկութեան մը կրթութիւն։

Որովհետև ծնողաց մէկ թէ մէջ [illegible] միակ բարձրագոյն ազգային հաստատութիւն [illegible] դաստիարակութեան [illegible] 64—10

ԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Հեղինակութիւն

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Նախկին Պէրպէրեան վարժարանի Օսմաներէն ուսուցիչ, Պոլսոյ Պէրպէրեան Բարձրագոյն վարժարանի Օսմանեան Մատենագրութեան, Արաբերէն և Պարսկերէն լեզուաց և Օսմ. Գրագրութեան։

1. Ուսանողի Արաբերէն Ձեռնարկ (Մեթոտ և Գործնական Պարսկերէն լեզուի): Այս աշխատութիւնը որուն նմանը մինչև ցարդ տեսնուած չէ, կ'ուսուցանէ Պարսկերէն լեզուն իր բոլոր նրբութիւններով և կը ծանօթացնէ անոր մատենագրութիւնը։ Գին 4 ղրշ.

2. Նիւթական ծանօթութիւնք Օսմանեան մատենագրութեան (հաւաքածոյ Օսմանեան մատենագրութեան), որ կը պարունակէ պերճախօսական, համառօտական, տաղաչափական և գրականական ձևեր. Այս հատորին մէջ անոնց առանձին կը պարունակուին հնագոյն ամփոփուած է գիտական գրքերէ առնելով բառ իրենց գաղափարներովը։ Գին 4 ղրշ.

3. Իսլամական Սարֆը Օսմանի (Ամբողջ ձեռնարկ—գործնական և տեսական) — Օսմ. այս քերականութիւնը իր այլազան օրինակներով կը պարունակէ, պատրաստուած է Վամպերի–Զիլֆոնի մեթոտով։ Այն ուսուցիչները որ գործածած են, անոր անհրաժեշտ օգուտը տեսած են։ Գին 5 ղրշ.

4.—Նշանաւոր հատուած Մինչա–ամաթ Հիւսիսային (Զէյնալ Նահանգէն) Հատուած կանոնաւոր գրուած այս նմանագրութիւն հրատարակուած է ազգին մէջ։ Թէ ուսուցանելով և թէ Օսմ. Մատենագրութեան գրագէտներու խօսքով հարկաւոր է։ Գին 3 ղրշ.

5.—Մինչեւ ի հօրանանութեան Ամբողջ (հաւաքածոյ բազմապիսի գրութեանց) Գին 3 ղրշ.

6.—Ընթերցանութեան դասագիրք մը Թէրքէմէ (Բ. տարի Ընթերցարան) Գին 2 ղրշ.

7.—Ընթերցանութեան դասագիրք մը Թէրքէմէ (Ա. տարի Ընթերցարան) Գին $1\frac{1}{2}$ ղրշ.

8.—Ընթերցանութեան դասագիրք (Զեռագիր) Գին $1\frac{1}{4}$ ղրշ.

9.—Իլմի Իմլա հատոր Տպագրութեան դասագիրք Գին 3 ղրշ.

10.—Էլիֆպայի վրայ Օսմանի (ընթերցանութեան հայերէն բացատրուած պատկերներ և ձեռագիր)։ Գին 1 ղրշ.

11.—Էլիֆպայի վրայ Օսմանի (կանոնները տաճկերէն բացատրուած պատկերներ և ձեռագիր)։ Գին 1 ղրշ.

12.—Մէկ հատոր Ղուրանին Օսմանեան (Պերպերեան վարժարանի 5 տարեկան դասընթացք)։ Հատը 20 փրկ.

ԸՆԴ ՄԱՄԼՈՅ

Աշխատասիրեց Ներսէս Ա. Արզումանեան (Տեսական և գործնական մեթոտ Արաբերէն լեզուի)։ Այսպիսի գիրք մը բոլորովին նոր է, այն երևալ մեր մէջ, մանաւանդ այն պարագային մէջ Արաբերէնի պէտք ունեցող կարգացող ընթերցողներուն։

Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի ճամբան, 78 թիւ վաճառատուն. Թէ վարժարաններուն գրքերէն զատ և Թէ Պէրպէրեան վարժարանը աշակերտներուն տալ փափաքողը պիտի գրէն Կեդրոնատեղւոյն։

«Տէրանուէն Իսլամացոց բառն Պէրպէրեան մէջ Էֆ. լեզուն Օսմանեան փոքրիկ բառարան Զէնր էֆէնտիւ»

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1897 ԹՈՒԻՆ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հրատարակիչ Ն. ՊՕՂԵՐՊԵԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ 1897 տարւոյ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ, որ բայց ի բուն Օրացոյցէն, կը պարունակէ հարիւրաւոր բարոյական տեղեկութիւններ, զուարճալիքներ, պատմական, գիտական և վիճակագրական կարևոր տեղեկութիւններ, ընտանեկան գեղեցիկ վէպեր, մանրավէպեր, բանաստեղծութիւններ, և ի մասնաւորի 1895 և 96 տարւոյ Տարեցոյցին մէջ հրատարակուած Մեծ. Ա. Փանոսեան Էֆէնտիի Օգտակար Նախկին Պատմութիւնը։

Կեդրոնատեղին է Նշան Կ. Պէրպերեանի տպարանը, Ս. Պօղոս խանին Զապթիէ ճամբուն թիւ 61 և ամէն հայ գրավաճառաց քով։

Վաճառատուն, Պօղոսեան Փոստ Ներքին Մեծ. Թ. Վարդանեան Գործակալութեան, Պ. Ն. Ղազարոսեանց Բանաստեղծները, Որթագիւղ Թէոդորոս Պ. Վեհիս Թանասեան։

Գին 6 ղրշ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԽՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ և բնական ու բնապատմական գիտութեանց, Պապաղեան գաղթ. Ա. Տարի. կրնայ ծառայել միանգամայն իբրև ընթերցանութեան դասագիրք։ Գին 3 ղրշ.

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Թուրքիոյ [illegible] համար (վերջին) Մասնաւորապէս Պոլսոյ Աշխարհագրութեան. Գին 3 ղրշ.

ՆՈՅՆ, Ուսուցչաց Մասն կամ Բանալին Գին 3 ղրշ.

ԱՐՈՒԵՍՏ ՏՈՒՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ և Վաճառականական գիտելիք. Պարզ տումար և կրկնակ տումար, Դիւրաւոյնց մեթոտ. Ամէն վաճառական կրնայ ինքն իրեն սորվիլ. Գին 6 ղրշ.

Կեդրոնատեղին Մարգարեան գրատուն Մերճան

ՏԱՐԹՈՒՖ Գ. ՇԵՐՊՕՆՈՅ

ԿԱՄ

ՀՈԳԵԿՈՐՈՒԹԻՒՆ

Թէոփիլ Կոթիէի էն հետաքրքրական և իր տեսակին մէջ առաջին թատրերգութիւնն է, կը ծախուի Զափթ Մարգարեան Եզիպտ թիւ 29 Յովհան էֆ. Աշճեան գրատունը. գին 4 ղրշ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ՄԱՐԳԱՐՏՆԵՐ Մենակագրական-Մաղր կոյսի պատկեր Բ. տիպ. գեղեցիկ պատկերներով, ցուցակերով. Ներագիր օրինակներով ճոխացեալ, և պէտք կարդալ ընել առողջութեան համար գիրքն է։ Գին 50 փարա։

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, Մասն Ա. Անկման նոր մեթոտներու վրայ կազմուած հայ լեզուի նախագանծեր. Գին հաւաքաբար 50 փարայ։

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, Մասն Բ. Բոլորովին նոր ձևով մանկիներու վրայ կազմուած քերականութեան ուսումնական բանիւոր. Գին հաւաքաբար 100 փարայ։

ՀԱՑԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ, Վարժութիւն գրաբարի և հնաւանդութեան Ռուսերէնի գրութեան. մասը կը գնենք դասաւանդ անգամ մը գրել տեսնելու. Գին 4 ղրշ.

ՏԱՃԿԱԽՕՍ տղայոց ԳԵՂԵՑԻԿ—ՉՐՕՍԱՌԱՆԻ Բ. տարին լոյս տեսած է, որ կը պարունակէ նոր ձեւով սահմանագծուած կրթուած վրայ խօսել և գրել։ Գին 3 ղրշ. 10—1

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԲԵՐԱ

Բերայի Պատ. Կրթ. Խնամակալութեան հսկողութեան տակ հաստատեալ կիրակնօրեայ առեւտրական վարժարանի Բ. շրջանը սկսաւ Նոյեմբեր 3, կիրակի օր, ժամը 8ին, Եսայեան վարժարանի մէջ.

Եօթն ամսոյ մէջ, միայն կիրակի օրեր 3 ժամ զբաղմամբ պիտի աւանդուին.

1. Վաճառականութիւն. — Առեւտրական օրէնք եւ սովորութիւնք, առեւտրական թղթոց զանազանութիւն եւ գործածութեանց եղանակներ։

2. Տոմարակալութիւն. — Պարզ տումար, կրկնատումար եւ ամէն տեսակ ընթացիկ հաշիւներ։

3. Հաշուագիտութիւն. — Առեւտրական մէջ պատահած ընդհանուր հաշիւներ, սեղանաւորական գործառնութիւններ։

Վճարուի է ամսական 20 ղրուշ կանխիկ։

Դիմել Եսայեան վարժարան Բերա ՅԱԿՈԲ ՊԱՂՐԱՏՈՒՆԻ Վերատեսչ Հոգաբարձու Առեւտրական վարժարանին

Մ. ԳԱԼԷՆՏԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕ-ԿՈՒՇՈՒ ՇԱՐՔ ՉԱՐՇԸՍԸ Թիւ 43ը հաստատուած հիւսարանին մէջ կը պատրաստէ չափի վրայ Արանց, Կանանց և Տղայոց համար, բոլոր և բազմապէս ամէն տեսակ «Շապիկներ», «Բաղմաններ», «Բաղադիլկներ», «Թաշկինակներ», եւն. եւն., ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՄԻՆ և ՄԱՏՉԵԼԻ գներով։

Իր կ'ստանձնէ նաև ձեռագործութեան պատրաստութիւնք՝ երկսեռ ուսանողաց համար. և պատրաստէ թէ վարժարաններ և թէ մասնաւորաց տուներն ևս այցելել։

Նոյն տեղ կը վաճառուի նաև իր հեղինակած գործերն, որք են ԵՒՐ. Ա. և Բ. մասերն, ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ՉԱՓԱՏԵՏՐ, եւն. եւն.

Ձեւերու հրատարակութեան կը կատարէ գաւառներէն վարժարաններու համար ուղղուած ձեռագործի վերաբերեալ նմուշներ։ 3—10

ԱԶԴ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ իր Ղալաթիոյ խանի մէջ ունեցած գիտնի Տէրոն այն անդամ կրնար գրաւած է Ղալաթիա Զիւլֆալի փողոց Եսամեճ Իւզճասլոն խանի ներքին թիւ 2 մթերանոցն։

Ցիչեալը արժանացած է Օսմանեան Թփթիրներ և Շիրաքոյի ու Պալքանիոյ առաջին արժանի Մրցանակներուն Աղջի մէջ ցուցահանդէսին մէջ կը ծախուին իր լիան Քարթալի ամէնով տեսակ գինիներ սեղանի, մանաւանդ հիւանդաց համար հին գինիներ, գնահատուած երեւելի բժիշկներէ, տակաւին, քաղցր և չիր։ Նոյնպէս բազմաքը խաղողէ եւած մաքուր և Քարթալի ճիպրէի օղի, որ փափկանկատ կողմէ արդէն գնահատուած են։

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփհանէ խան Մադրթանի-Հանմաշ ապարանի թիւ 4 Ստամպօլի նորաձևութեան կից Կ. Պոլիս

Այս վաճառատունը առատ ունի ամեն տեսակ և մեծ ընտրութեամբ տարազներ

ԿԻՆԵԼ — Պաղտէն Մէդելինի վրայ, բուրդէն և մետաքս յանկարծ, կանանց պարեւ հագուստի կեղևներ, Վոլաններ համար. ՏԱՆԹԵԼԱ.— Վալանսիէն, Գաւոչ Թիլ, Բէօրեր, Շանթիյեր, Պուբըոն, Իոլանդ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բեթանէ և Բուրդէ.— ԲԱՍՄԱՆԵՐ.— Պոնճաքով, և առանց Պոնճաքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ Մօթիֆ, Կաանիթիա, Սէնթիր, Մաապոն, Փետուր կայլեր. ԳՈՐՏԷԼԱ.— Կրօմ, Մուաէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով. — ԳՐԷՊ ԵՒ ԿԱԶ.— Գուէթ տը Շինէ Գուէր Անկլէ, Գաւբրիա, Կազ, Կրեփին, պարէժ ընտիր և Ալեքսանդր Թաւլաթան, Մուալիի կայլեր. — ՖԱՔԷՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թամթէլայի, Վօքեօ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ և Գիպարկի վէլօ, Թիւլ փալանքի ձանօ և Ցանթէլայէ, Զարդով և պատրաստ շինած Ձիւրինցուներ ԶԷՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ. — ԲՕՐՏԸ.— Կազդուրական ընտիր և ճիւսւոր պարզ, Բոլոռով և Մետաքսէ. — ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ԲՕՂԵՐ.— Կանոնքի համար սպիտակ հագուստ և գլխարկ. — ԲԵՐԱՆԵՐ. — Շալ Ֆիշիւ կայլն. — Շալեր. — Շալ Պատանիներու համար, ծաղկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ծանրակշիռ և հաւատարիմ ընտրութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակի վաճառումներ։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ԿՕՇԿԱԱՐԱՏՈՒՆԸ

Մահմուտ Փաշա թիւ 211 և Կալըճըլար Չարշըսը (Կոստանդինի դէմ, Պօսթանճի խանին անկիւնը) թիւ 29.

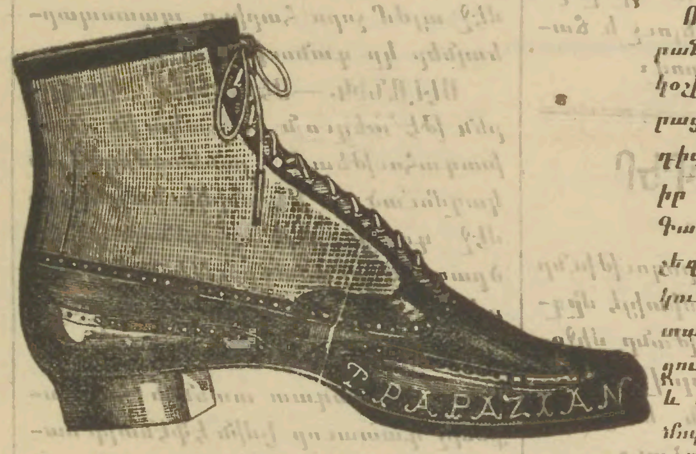

Որ տարին մը ի վեր ապրանաց ծախութեան համար կօշիկներու գիները ծանրացած էր, վերջերս ի դիւրութիւն և ի գոհացումն իր արդոյ յաճախորդաց Գաղիոյ առաջնակարգ կաշեգործներէն մեծ քանակութեամբ կաշիներ բերել տալով գիները նորէն իջեցուցած է. ունի ամէն ձեւի և ամէն չափու վրայ խնամով պատրաստուած կօշիկներ, նաև չափու վրայ կօշիկներ շինելով ամէն նորաձևութեան և դժուարահաճ գնողներուն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ.

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ — Պատուիրուածները 10 ղրշ. աւելի

Բոթին գալոշ	95	105 կաւէ
Մանթօրլը բոթին	75	
Կէթայ	75–80	85 »
Բոթին	68	75 »
Ըսկարբին	55	60 »

ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Գրավաճառ Յովհան Աշճեան պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ իր գրատունն, որ շատ տարիներ ի Մերճան փողոց հաստատուած էր, այժմ փոխադրած է յաճախորդաց դիւրութեան համար, Կ. Պոլիս Զաքքարճըլար-Եօգուշու թիւ 29 խանութը, Մեծ Նոր խանին տակը և Միւմալիւլը խանին դրանը ճիշդ դէմը, ուր ըստ առաջնոյն կը շարունակէ գրավաճառութիւնը, եւ միշտ պատրաստ է գոհացնել իւր բազմաթիւ յաճախորդները ը գնոց չափաւորութեամբ և նոր տեսակներովը։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՊԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջև կանոնաւորական ճամբորդ

Մեկնում շոգենաւը պէտք. 1ին (Ն. Տ.) կէսօրէն չորս ժամ յետոյ Մարսիլիա պիտի ուղեւորի.

Բարիկով Լոնտոն Մարսիլիայ երկաթուղւոյ տոմսերը Միայն առնելով.

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղուիլ են շոգենաւ թուղթերու
Նաւադիջեբի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել Ղալաթիա գործակալատուր ՌՕՊԷՐԹ ՌԸԶԻՔ
Մալքա փողոց թ. 10

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլի և Միջերկրականի միջև ճամբորդ շոգենաւեր

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Ռամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէգրիս	2500
Անիւպիս	3000	Բելպա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Մֆինքս	2000
Օսմանլը	3550	Կառքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. Վիթօլ և Ընկ.
Ղալաթիա խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերպուլ

ՖԷՆԻՔՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլի և Արեւելքի միջև երկար ամեն շաբաթ ճամբորդ

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Ռուֆիրիա	7718	Սամարիա	3574
Խորասիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ալպանա	2393
Ռավոնիա	7268	Սարմաթիա	2166
Բավարիա	5587	Դորիկա	246
Սէֆալոնիա	5517	Բալթիկա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1 99
Սայթիա	4557	Մորոգոյ	1855
Ալէրմօ	2143	Պրիթթչ Քուին	735
Բէտար	1876	Բարինկիա	5598
Շէրպուր	1614	Սլյվանիա	5598
Դալաւոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Շէրպուր նաւերուն, Զմիւռնիա Թէֆրիս, հղարան եւ և ուղղակի Լիվրեբուլ ալնել ներթիւ չուառով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃԻՄՍ գործակալ առ
Ալիքսիանլի Թանը թիւ 4
Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ և ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ և Արեւելքի միջև ճամբորդ շոգենաւեր

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Վիրջինիան	10500	Ֆլորիտեան	3500
Սամմիան	10500	Լէպոնեան	3500
Բէնկալեան	10500	Բերմուտեան	3000
Լիվերպուլեան	9000	Ալպերեան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Սապալեան	3500
Պօլոնեան	8000	Ալֆէթինեան	2500
Տօրմինեան	8000	Անտալուզեան	2500
Պոստոնեան	8000	Ալպաշեան	2500
Ֆլորէնտեան	8000	Լէպանեան	2000
Ֆալէրմեան	3700	Միլէտ	900
Վալէնթեան	3700	Օսթիպէ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիպուռն	800
Ֆարաղեան	3500		

Ապրանքի յանձնողներ կը խնդրուի իրենց ապրանքներն պաշար յանձնել ի կամ Ղալաթիոյ մաքսատանն կամ Եւրոպա համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին մեկնելէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէնէքշէ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա